

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om stödjande av grundtorrläggning och lag om ändring av vattenlagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att en lag om stödjande av grundtorrläggning skall stiftas. Genom lagen bestäms det om grunderna för beviljande av statligt finansieringsstöd. Enligt den föreslagna lagen skall förbättrande av gårdsbrukets verksamhetsbetingelser och för sänkning av produktionskostnaderna stöd för grundtorrläggning kunna beviljas av anslag som anvisas i statsbudgeten eller från gårdsbrukets utvecklingsfonds medel.

Stöd skall kunna beviljas ett dikningsbolag eller ett bolag för vattenståndsreglering eller två eller flera fastighetsägare för ett gemensamt grundtorrläggningsprojekt. Om grundtorrläggningsprojektet genomförs av nyttohavarna såsom s.k. delägararbete, skall understöd beviljas. På ansökan av nyttohavarna skall ett projekt dock delvis eller helt kunna genomföras som statsarbete, om det är synnerligen omfattande, innebär svåra tekniska

eller miljömässiga problem eller om det finns andra särskilda skäl. Då kan för statsarbetets del beviljas statligt lån utöver understöd eller enbart statligt lån.

Genom den föreslagna lagen upphävs lagen om statens deltagande i kostnaderna för vissa jord- och vattenbyggnadsarbeten samt 2—4 § lagen om handhavandet av vissa vattenbyggnadsuppgifter.

Samtidigt föreslås det att vattenlagen ändras så att de som ansöker om en dikningsförrättning bereds möjlighet att själva sörja för att en dikningsplan uppgörs. I vattenlagen föreslås även vissa andra smärre ändringar gällande dikning och dikningsförrättningar.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Inledning	3
2. Nuläge	4
2.1. Lagstiftning och praxis	4
Allmänt	4
Omfattningen av grundtorrläggningens verksamhet	4
Grundtorrläggningens projektens planering och dikningsförrättningar	5
Bedömning av nyttan och fördelning av kostnaderna	5
Beaktande av olägenheter som beror på skogsdikning eller på annat	5
Beaktande av miljöaspekter	6
Finansieringen av grundtorrläggningens projekt	6
Understödsandel och zonindelning	7
Underhåll av grundtorrläggningens projekt	7
2.2. Bedömning av nuläget	7
Allmänt	7
Planering och dikningsförrättningar	8
Lämpligheten av att avgiftsbelägga dikningsförrättningar	8
Skyddet och vården av miljön	8
3. Målen och de viktigaste förslagen	9
4. Propositionens verkningar	10
4.1. Ekonomiska verkningar	10
4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	11
4.3. Miljöeffekter	11
5. Beredningen av propositionen	11
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	12
DETALJMOTIVERING	13
1. Lagförslagen	13
1.1. Lag om stödjande av grundtorrläggning	13
1.2. Vattenlagen	20
2. Närmare bestämmelser	22
3. Ikraftträdande	23
LAGFÖRSLAGEN	
1. Lag om stödjande av grundtorrläggning	24
2. Lag om ändring av vattenlagen	30
BILAGA	
Parallelltexter	
2. Lag om ändring av vattenlagen	33

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Genom grundtorrläggning skapas förutsättning för en tillräcklig lokal torrläggning av åkrar, vilket nu nästan alltid genomförs genom täckdikning. Omfattande torrläggningsarbeten kan innefatta drag av skydd mot översvämningar, och projekt för skydd mot översvämningar innefattar ofta sådana element som genomförs som grundtorrläggning.

De centrala bestämmelserna om statens deltagande i grundtorrläggningsprojekt ingår i lagen om statens deltagande i kostnaderna för vissa jord- och vattenbyggnadsarbeten (433/1963) och i motsvarande förordning (451/1963), nedan finansieringslagen och finansieringsförordningen. Finansieringslagen och finansieringsförordningen tillämpas numera bara på grundtorrläggningsprojekt, fastän det i dem finns bestämmelser också om andra åtgärder.

Gällande finansieringslag och finansieringsförordning innehåller inga bestämmelser om skyddet och vården av miljön. Vid grundtorrläggning beaktas miljöaspekter närmast med stöd av vattenlagstiftningen. Skyddet och vården av miljön bör dock framhåvas särskilt i sådan verksamhet som staten stöder och i vilken den deltar.

Vid tillämpningen av gällande finansieringslag har alla projekt behandlats såsom med nya jämförbara grundtorrläggningsprojekt. För erhållande av statligt finansieringsstöd har i allmänhet fordrats en ny plan oberoende av åtgärdernas omfattning. Problemet har därvid varit grundliga förbättringsarbeten av underhållsnatur. Grundliga förbättringsarbeten är mer omfattande än de sedvanliga underhållsarbeten som nyttohavarna sköter, men de kan i allmänhet företas utgående från planen för det ursprungliga grundtorrläggningsprojektet.

De grundtorrläggningsprojekt som staten finansierat har till största delen planerats vid en dikningsförrättning som avses i vattenlagen (264/1961). Förrättningsingenjören och gode männen har ansvarat för planeringen.

Bara en liten del av kostnaderna för en dikningsförrättning skall med stöd av vattenlagen betalas av sökanden och även denna del omfattas av det statsstöd som avses i finansieringslagen.

För revidering av den nuvarande finansieringslagstiftningen föreslås det att det skall stiftas en lag om stödjande av grundtorrläggning, i vilken det bestäms om arbetsfördelningen mellan nyttohavarna och staten vid grundtorrläggningens verksamhet samt om stödformerna, grunderna för beviljande av statligt finansieringsstöd och om de myndigheter som sköter verkställigheten av lagen. Dessutom föreslås att bestämmelser om dikning och dikningsförrättningar ändras i vattenlagen.

Utänför tillämpningsområdet för lagen om stödjande av grundtorrläggning lämnas arbeten som gäller skydd mot översvämningar samt vattenförsörjnings- och avloppsarbeten. Statens stöd för vattenförsörjning och avloppsreglering bestäms numera enligt annan lagstiftning än den finansieringslag som föreslås bli upphävd. I stället för finansieringslagen har i dessa avseenden numera tillämpats lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder (56/1980), lagen om vissa räntestödslån av kreditanstalters medel (1015/1977) och statsrådets beslut om statens vatten- och avloppsarbeten (976/1985).

Förslaget till lag om stödjande av grundtorrläggning innehåller inga bestämmelser om stödjande av översvämningsskyddande verksamhet. Bestämmelserna i den finansieringslag som föreslås bli upphävd gäller däremot delvis även skydd mot översvämningar, men bestämmelserna har inte efter 1960-talet tillämpats direkt på beviljandet av anslag. För att klargöra situationen ämnar man i fråga om åtgärder som vidtas som skydd mot översvämningar och vissa andra vattendragsåtgärder särskilt utfärda ett statsrådsbeslut, som skall styra myndigheternas och olika parter verksamhet vid beredningen av projekt som finansieras med anslag i statsbudgeten.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Allmänt

Grundtorrlägningsverksamheten regleras av vattenlagen och vattenförordningen (282/1962), lagen och förordningen om statens deltagande i kostnaderna för vissa jord- och vattenbyggnadsarbeten samt lagen och förordningen om handhavandet av vissa vattenbyggnadsuppgifter (426/1970 och 150/1988). De nämnda författningarna anger grunderna för statens finansieringsstöd samt landsbygdsnäringsförvaltningens och miljöförvaltningens uppgifter och arbetsfördelningen mellan dem i ärenden gällande grundtorrläggning.

Grundtorrlägningsplanerna uppgörs på ansökan av markägarna i allmänhet vid en dikningsförrättning som avses i vattenlagen. Ansökan om dikningsförrättning skall göras hos den regionala miljöcentralen, som utser en underställd ingenjör eller någon annan sakkunnig person att hålla en dikningsförrättning. Landsbygdsnäringsdistrikten bestämmer projektens skyndsamsamhetsordning och beslutar om finansiering av projekt vilkas kostnadsförslag är högst 1 milj. mk samt övervakar utförandet och un-

derhållet av delägararbeten. Jord- och skogsbruksministeriet sköter budgeteringen av verksamheten och fattar finansieringsbeslut för projekt som överstiger 1 milj. mk. Miljöförvaltningen sörjer för utförandet av statsarbeten samt tillsynen över underhållet i fråga om iakttagandet av finansieringsvillkoren.

Omfattningen av grundtorrlägningsverksamheten

De flesta statsstödda grundtorrlägningsprojekten genomfördes på 1950- och 1960-talen. Av nyttoarealen för de projekt som då slutfördes var årligen i genomsnitt 22 000 hektar åker. Grundtorrlägningsverksamheten minskade radikalt vid övergången till 1970-talet. Under den senare delen av 1970-talet var av den årliga nyttoarealen ca 3 000 hektar åker.

Grundtorrlägningsverksamheten ökade i någon mån på 1980-talet genom att anslagen ökade. I slutet av årtiondet uppgick såväl de statliga lånen som understöden till ungefär 10 milj. mk per år. Med denna stödnivå förbättrades grundtorrläggningen för en nyttoareal som översteg 6 000 hektar åker per år. Anslagen har under 1990-talet minskats till en femtedel av de föregående, varvid även den nyttoareal som åstadkommit genom arbetena har minskat i motsvarande mån (tabell 1).

Tabell 1. Anslag för grundtorrläggning samt finansieringsbeslut under 1984—1996

		I genomsnitt per år		
		år 1984—90	år 1991—94	år 1995—96
Beviljade medel (milj. mk)	understöd	10,1	4,5	2,0
	lån	9,6	4,5	2,0
	sammanlagt	19,7	9,0	4,0
Antal finansierade arbeten (st.)	statsarbeten	49	14	3
	delägararbeten	79	37	6
	sammanlagt	128	51	9
Beräknade kostnader för arbetena (milj. mk)	statsarbeten	17,5	5,9	1,1
	delägararbeten	5,4	5,3	0,8
	sammanlagt	22,9	11,2	1,9
Åker av nytto- arealen (ha)		6 100	3 000	600

Delägararbetena, som nyttohavarna själva genomför med hjälp av understöd, utgör numera en klar majoritet av antalet projekt som understöds. För de arbeten som de regionala miljöcentralerna genomför som statsarbeten har dock använts betydligt mer statsmedel än för delägararbeten. Statsarbetena finansieras delvis med understöd och delvis med statliga lån till nyttohavarna.

Den statsstödda grundtorrläggingsverksamheten koncentrerar sig till låglänta odlingsmarker i kusttrakterna, främst i Österbotten. Särskilt i södra och sydvästra Finland genomför markägarna små grundtorrläggingsprojekt i stor utsträckning utan statsstöd. Det finns ingen uppskattning av omfattningen av denna verksamhet.

Grundtorrläggingsprojektens planering och dikningsförrättningar

Förrättningsingenjören och gode männen ansvarar för planeringen av grundtorrläggingsprojekt. Med stöd av 4 § 3 mom. finansieringslagen har man som villkor för finansieringsbehandling kunnat fordra att en dikningsförrättning hålls även vid s.k. avtalsdikningar, vilkas andel av alla dikningsförrättningar dock är obetydlig. Bara relativt små dikningsarbeten har kunnat genomföras utan dikningsförrättning utgående från en plan som uppgjorts av en utomstående expert.

Vid de regionala miljöcentralerna tillämpas i stor utsträckning ett sådant förfarande att miljöcentralen av landsbygdsnäringsdistriktet begär ett förhandsbesked om finansieringsmöjligheterna för det projekt som en ansökan om dikningsförrättning avser, om avsikten är att för projektet ansöka även om statligt finansieringsstöd. Förfarandet har varit fritt till formen och har kunnat innefatta t.ex. förhandlingar och gemensamma besök i terrängen.

Enligt vattenlagen skall den som ansökt om en dikningsförrättning betala de kostnader som föranleds av att sammanträden hålls samt av arvoden till gode män och hjälpmanskap. Dessa kostnader är obetydliga i jämförelse med planeringskostnaderna och omfattas i fråga om statsstödda projekt av statligt finansieringsstöd. Staten svarar för de övriga kostnader som föranleds av dikningsförrättningen och av det planeringsar-

bete som har samband med den.

Bedömning av nyttan och fördelning av kostnaderna

Fördelningen av kostnaderna mellan de lägenheter som deltar i ett grundtorrläggingsprojekt baserar sig på en bedömning av nyttan som företas enligt vattenlagen. Enligt vattenlagen skall kostnaderna fördelas i förhållande till den nytta som dikningen medför. För dem för vilka dikningen medför nytta är fördelningen av kostnaderna det viktiga när nyttan bedöms. Fördelningen anger nyttohavarnas andelar av projektets byggnads- och underhållskostnader i förhållande till den nytta som dikningen medför för varje lägenhet. Med tanke på den statliga finansieringen tillgodoser bedömningen av nyttan behovet av att utreda om projektet är ändamålsenligt. Vid prövningen av ändamålsenligheten bör dock beaktas även flera andra ekonomiska och samhällseliga faktorer, som i allmänhet inte kan uppskattas i pengar.

En bedömning av nyttan i pengar har betydelse vid fördelningen av kostnaderna, eftersom en s.k. passiv delägare är skyldig enligt vattenlagen att delta i dikningskostnaderna högst med ett belopp som motvarar den nytta som den samfälliga dikningen medför för hans mark. Med passiva delägare avses sådana nyttohavare som inte har undertecknat ett bolagsavtal.

Nyttan av en dikning definieras i vattenlagen som den ökning markens värde undergår till följd av att markens avkastningsförmåga genom dikningen ökar, även med beaktande av möjligheten att nyttja området på ett mera inbringande sätt än tidigare. Det nyttoområde som avses i definitionen gäller inte områden som är högre belägna än dikningsområdet, eftersom dikningen inte medför torrläggingsnytta för dem.

Beaktande av olägenheter som beror på skogsdikning eller på annat

Behovet av grundtorrläggning har ökat till följd av sådana olägenheter som visar sig i form av ökade översvämningar och uppslamning eller annan tilltäppning av bäddar. Dessa olägenheter beror på åtgärder som vidtas ovanför det område som torrläggning-

en gäller, t.ex. skogsdikning och annan dikning, avledande av spillvatten samt kalhygen. Olägenheterna kan indelas i sådana som man med tillräcklig säkerhet kan konstatera vem som förorsakat och sådana som kan ha förorsakats av flera vilkas delaktighet det är mycket svårt att utreda. Om det kan bevisas att olägenheterna orsakats av någon åtgärd som vidtagits högre upp, är den som orsakat olägenheterna skyldig enligt vattenlagen att se till att olägenheterna avhjälpas och vid behov ersätts.

Vid nya dikningar av skogs- och torvmarker har man mer utpräglat än förut strävat efter att förebygga eventuella olägenheter. Trots detta kan det t.ex. på grund av samverkan mellan olika faktorer uppkomma olägenheter som det är svårt att förutse. Eftersom det inte alltid varit möjligt att identifiera vem som orsakat en olägenhet och därigenom följa upphovsprincipen i fråga om ansvaret för avhjälpande av olägenheterna, är det vid grundtorrlägningsprojekt viktigt att beakta även behovet av att avhjälpas och minska olägenheter av ovan nämnt slag.

Olägenheter som orsakats av skogsdikning eller andra faktorer har varit en grund på vilken statsmedel beviljats för grundtorrlägningsarbeten, och även avhjälpandet av olägenheterna har finansierats i huvudsak med anslag för grundtorrläggning. Användningen av skogsförbättringsmedel för detta ändamål har varit obetydlig, eftersom det har varit svårt att tillräckligt klart påvisa olägenheternas ursprung. Med tanke på utomstående som drabbas av olägenheter kan det betraktas som en brist i skogsdikningsförfarandet att man därvid inte bildar sådana för underhållet av dikena ansvariga bolag som bildas vid nästan alla grundtorrlägningsprojekt gällande åkrar.

Vid grundtorrlägningsprojekten har man inte utrett hur beräknade olägenheter som kommer utifrån inverkar på storleken av finansieringsandelen. Sålunda har delägarna i ett grundtorrlägningsprojekt i allmänhet varit tvungna att betala en viss kostnadsandel, för vilken de dock erhållit fördelaktiga lån, oberoende av omfattningen av de olägenheter som kommer utifrån. Detta har uppfattats som orättvist.

Beaktande av miljöaspekter

Gällande finansieringslag och finansieringsförordning innehåller inga specialbe-

stämmelser om skyddet och vården av miljön. Inom finansieringsförfarandet fästs dock uppmärksamhet vid miljöaspekter och förutsätts att åtgärder vidtas t.ex. för att hindra menlig belastning på vattendragen. Inom miljöförvaltningen utförs även forskning om metoder som minskar den belastning på vattendragen som orsakas av grundtorrläggning.

I samband med grundtorrlägningsprojekt har man under de senaste åren som villkor för stöd strävat efter att med stöd av avtal bilda skyddsområden vid bäddar för att begränsa nedsköljningen av ämnen från åkrarna. I fråga om åtgärder för att minska den belastning på vattendragen som orsakas av jordbruket har man i allmänhet förlitat sig närmast på rådgivning och styrning. Under den senaste tiden har betydelsen av statsstödet accentuerats vid främjandet av skyddet och vården av miljön även i sådana fall då stödet inte är direkt inriktat på miljövårdsåtgärder.

Finansieringen av grundtorrlägningsprojekt

Förutsättningarna för att bevilja statsmedel för grundtorrlägningsprojekt anges i 4 § finansieringslagen. Där anges som förutsättning för att bevilja medel att det för projektet har uppgjorts en godtagbar plan jämte kostnadsförslag och, om företaget är samfällt, en erforderlig fördelning av kostnaderna. De beräknade kostnaderna för arbetet får inte vara oskäligen i jämförelse med den nytta som det medför. En förutsättning för att bevilja medel är numera dessutom att fastighetsägarens huvudnäring är idkande av gårdsbruk eller trädgårdsodling. Om företaget är samfällt, är en förutsättning för att bevilja medel att den största delen av torrlägningsnyttan kommer de fastigheter till godo som ägs av personer som idkar gårdsbruk eller trädgårdsodling som huvudnäring. En vidare förutsättning för att bevilja medel är att företaget bör anses nödvändigt och dess genomförande med statens stöd bör anses ändamålsenligt. Dessa förutsättningar är på flera punkter alltjämt ändamålsenliga. I vissa avseenden behöver de dock korrigeras och kompletteras.

När statsförvaltningen utvecklats under den senaste tiden har ett centralt mål varit att i så stor utsträckning som möjligt överföra skötseln av verksamhet på den privata sektorn. Även i fråga om grundtorrläggning har s.k. delägararbeten blivit vanligare, ef-

tersom de ofta och i synnerhet vid rätt små projekt kan utföras smidigt, snabbt och för-månligt.

För grundtorrläggingsprojekt kan enligt gällande finansieringslag beviljas understöd och statligt lån. En viktig fördel med understöd är att den administrativa behandlingen av dem är enkel. De delägararbeten som ingår i grundtorrläggingsprojekten har i praktiken stötts bara med understöd, fastän det enligt finansieringsförordningen även är möjligt att bevilja lån. Sådana grundtorrläggingsprojekt som genomförs som statsarbete finansieras helt med statens medel så att en del av kostnaderna täcks med understöd och resten med lån. Räntan på lånen är 3 % i hela landet och återbetalningstiden ca 23 år.

Understödsandel och zonindelning

De understödsandelar och den zonindelning som anges i gällande finansieringslag och finansieringsförordning har ansetts rätt lämpliga för sedvanliga grundtorrläggingsprojekt. Enligt finansieringslagen är landet räknat från söder indelat i tre zoner, inom vilka understödsandelarna är följande: I zonen högst 25 procent, II zonen 10—40 procent och III zonen 30—60 procent. För delägararbeten kan dessutom ett högst 10 procentenheter större understöd beviljas än vad som annars skulle beviljas inom zonen i fråga. I vissa särskilda fall är det möjligt att bevilja ett tilläggsunderstöd om 25 procentenheter och t.o.m. att helt finansiera ett statsarbete med understöd.

Underhåll av grundtorrläggingsprojekt

Underhållet av grundtorrläggingsprojekt ankommer på nyttohavarna. Enligt finansieringsförordningen ansvarar miljöförvaltningen, till den del som det är fråga om statsarbete, för tillsynen över underhållet av grundtorrläggingsprojekt i fråga om iakttagandet av statens finansieringsvillkor. Landsbygdsnäringsdistrikten ansvarar för tillsynen över underhållet av delägararbeten. Den tillsyn över underhållet som gäller iakttagandet av finansieringsvillkoren är en annan sak än den tillsyn som gäller iakttagandet av vattenlagen och som i fråga om dikning ankommer på miljöförvaltningen och kommunernas miljöförvaltningsnämnder.

Den tillsyn över underhållet som gäller

iakttagandet av finansieringsvillkoren är inom miljöförvaltningen inriktad på de största projekten och i synnerhet på de objekt där sådana skador som en bristande tillsyn kunde orsaka, t.ex. att en damm brister, skulle ha allvarliga följder. Tillsynen är dessutom inriktad på de nyaste projekten, som grävts till täckdikningsdjup. På begäran har experthjälp lämnats vilket dikningsbolag som helst. Utöver underhållsbesiktningar anlitas vid tillsynen rådgivning och utbildning av dikningsbolagens sysslomän, varvid vatten-vårdsaspekterna under den senaste tiden har betonats.

2.2. Bedömning av nuläget

Allmänt

Hur ändamålsenligt det är att stöda grundtorrläggning kan bedömas genom att klarlägga vilka ekonomiska, samhälleliga och ekologiska verkningar som verksamheten har.

De samhälleliga verkningarna av grundtorrläggning ansluter sig närmast till bibehållandet av lägenheternas och bysamhälle-nas livsduglighet. Modernt jordbruk kan inte idkas utan en fungerande torrläggning. Bedömningen av livsdugligheten har traditionellt hört till granskningen av förutsättningarna för att finansiera ett projekt. Behovet av torrläggingsstöd hör till de investeringar som på det område som stödet gäller har företagits eller håller på att företas, t.ex. i fråga om lägenhetsstrukturen, vägnätet, vatten- och avloppsregleringen samt byggnadsbeståndet. Enbart torrläggingsstöd i sig garanterar inte att livsdugligheten bevaras. Om torrläggningen är bristfällig, är det å andra sidan inte heller ändamålsenligt med annat slag av stöd utan att vattenhushållningen samtidigt ombesörjs. De miljövårdsåtgärder som vidtas i samband med grundtorrläggingsprojekt kan även ha betydande samhälleliga verkningar. Genom att vattnen görs mer användbara och landskapet förbättras är det även möjligt att göra miljön trivsammare och hälsosammare.

När behovet av statsstöd bedöms skall utöver vad som anförts ovan även många andra faktorer beaktas, såsom behovet av torrläggingsarbeten under de kommande åren, omfattningen av de torrläggingsåtgärder som behövs och hur komplicerade de är samt samarbetssvårigheter mellan nyttoha-

varna beträffande dessa åtgärder, olägenheter från projektens avrinningsområden på grund av uppslamning och översvämningar samt krav på rättvisa och jämlikhet vid behandlingen av markägarna inom influensområdena.

De utredningar som företagits har visat att behovet av torrläggning är stort på sådana områden som det är ändamålsenligt att varaktigt hålla odlade. Naturförhållandena, landhöjningen, tjäle och frost, marksättning och försiltning samt olika åtgärder föranleder dessutom behov av att tidvis förnya torrläggningen, fastän underhållet av anläggningarna skulle ha skötts på behörigt sätt.

Planering och dikningsförrättningar

Planeringsprocessen för grundtorrläggningsprojekt och därvid i synnerhet bedömningen av nyttan och fördelningen av kostnaderna har i flera fall visat sig för tung. Särskilt i fråga om projekt av underhållsnatur finns det behov av att införa ett enklare planeringsförfarande än det nuvarande. Uppskattning av nyttan på det nuvarande sättet har, trots att det är grundligt, inte ansetts leda till ett rättvist resultat, t.ex. i sådana fall då olägenheterna av torrläggningen har orsakats av åtgärder, t.ex. skogsdikning, som vidtagits inom ett vattenområde beläget högre upp än projektet.

Lämpligheten av att avgiftsbelägga dikningsförrättningar

En dikningsförrättning som avses i vattenlagen är en offentligrättslig prestation. Den ansluter sig till fastställandet av medborgarnas rättigheter och den inbördes samordningen av dem. I enlighet med 6 § 3 mom. lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1922) bör det övervägas att fastställa en eventuell avgift till ett lägre belopp än självkostnadsvärdet eller att låta bli att uppbära avgift. Grunderna för att avgiftsbelägga en dikningsförrättning bör vara desamma oberoende av om förrättningen gäller ett grundtorrläggningsprojekt eller om den har något annat syfte som nämns i vattenlagen.

Uppgörandet av en grundtorrläggningsplan föranleder de största kostnaderna vid dikningsförrättningar. Numera har planen uppgjorts vid dikningsförrättningen på statens bekostnad. I motsats till vad som är fallet vid dikningsförrättningar, skall vid

behandlingen av vattenrättsliga tillstånd en plan som sökanden anskaffat och bekostat fogas redan till ansökan om tillstånd.

Det är ändamålsenligt att göra det möjligt för sökanden att sörja för att planen för ett grundtorrläggningsprojekt uppgörs antingen före dikningsförrättningen eller medan den pågår. Om sökanden så önskar eller om inget samarbete mellan nyttohavarna kommer till stånd, skall planen dock uppgöras vid dikningsförrättningen. Den planering som företas vid dikningsförrättningen bör samtidigt avgiftsbeläggas. Utgångspunkten vid prissättningen kan vara en fast kostnad per hektar, som baserar sig på de genomsnittliga planeringskostnaderna vid sedvanliga projekt. Även sådana betydande justeringar som i samband med dikningsförrättningen företas i den plan som sökanden uppgjort skall vara avgiftsbelagda.

De förrättningskostnader som även nu uppbärs för dikningsförrättningar, såsom gode mäns arvoden och resekostnader, bör alltså uppbäras hos sökanden. Resten av dikningsförrättningen bör med undantag av uppgörandet av planen anses vara sådan myndighetsverksamhet i anslutning till rättsvården som det är motiverat att hålla avgiftsfri. Sökandena bör i förväg meddelas en uppskattning av kostnaderna för planeringen och dikesförrättningen. Det föreslås att i vattenlagstiftningen företas vissa ändringar som gäller avgifterna för grundtorrläggningsplanen och uppgörandet av planen vid en dikningsförrättning.

Skyddet och vården av miljön

Genom grundtorrläggning är det möjligt att minska de olägenheter som jordbruket medför för vattendragen. En fungerande täckdikning minskar bealastningen av fasta ämnen och näringsämnen från åkrarna. En tillräcklig grundtorrläggning är en förutsättning för att täckdikning skall fungera klanderfritt. I samband med planeringen av grundtorrläggning är det ändamålsenligt att utreda hur de dikesrenar och eventuella skyddsremsor som behövs vid bäddarna bör dimensioneras för att minska på nedsköljningen från åkrarna av fasta ämnen och näringsämnen. Som förutsättning för att bevilja statligt finansieringsstöd skall kunna fordras att tillräckliga skyddsremsor föreslås i planen och i förrättningsmännens utlåtande, fastän man i ett beslut vid en dikningsför-

rättning bara kan föreskriva en sådan dikesren som anges i 6 kap. 4 § vattenlagen.

Bildandet av våtmarker och skyddsremsoer tjänar miljöskyddets och miljövårdens syften och harmonierar samtidigt med strävandena att minska odlingsarealen. Planeringen av grundtorrläggningen gör det möjligt att inbördes samordna dessa behov i samarbete med landsbygdsnäringsmyndigheterna. Därvid kan man samtidigt granska även andra möjliga stödåtgärder för jordbruket i syfte att främja miljöaspekter i grundtorrläggningsverksamheten.

3. Målen och de viktigaste förslagen

En utgångspunkt i propositionen är att det i Finland är nödvändigt att bibehålla möjligheterna att producera de viktigaste jordbruksprodukterna. Detta förutsätter att man sörjer för en tillräcklig torrläggning av de åkerområden som hålls i odlingsbruk. Eftersom det vid grundtorrläggning oftast är fråga om omfattande och till kostnadsverkningsarna betydande projekt, bör grundtorrläggningen alltså stödas med statsmedel.

En avsikt med propositionen är att i samband med enskilda grundtorrläggningsprojekt minska på sådan ekonomisk och annan olikvärdighet som beror bl.a. på slam från högre upp belägna vattendrag samt på projekternas omfattning och på att de är tekniskt svåra att utföra. Därför föreslås i propositionen att statsstöd på samma sätt som nu skall kunna beviljas ett dikningsbolag eller ett bolag för vattenståndsreglering eller flera fastighetsägare för ett gemensamt grundtorrläggningsprojekt och att projekten i vissa fall skall kunna genomföras som statsarbete.

Ett mål är att krav gällande vård och skydd av miljön beaktas vid grundtorrläggningsverksamhet. Detta mål försöker man i propositionen nå genom att en förutsättning för beviljande av statligt finansieringsstöd föreslås vara att vården och skyddet av miljön beaktas tillräckligt i grundtorrläggningsprojekten.

I propositionen föreslås att ansvaret för planeringen och utförandet av grundtorrläggningsprojekt samt själva arbetsinsatsen skall överföras från staten på nyttohavarna. Det föreslås att s.k. delägararbeten, som nyttohavarna själva utför, skall få en ökad andel av statens finansieringsstöd. Ett grundtorr-

läggningsprojekt skall dock på ansökan av nyttohavarna kunna genomföras delvis eller helt som statsarbete, om det är särskilt omfattande, innebär svåra tekniska eller miljömässiga problem eller om det finns andra skäl att genomföra projektet som statsarbete. Detta är motiverat, eftersom nyttohavarna vid dessa projekt inte skäligen kan förutsättas klara av planeringen och byggandet.

För att överföra planeringsansvaret delvis på nyttohavarna och göra planeringssystemet smidigare föreslås att vattenlagen ändras så att sökanden själv har möjlighet att sörja för uppgörandet av planen, t.ex. genom anlitan- de av en utomstående expert, antingen före eller under dikningsförrättningen. Samtidigt föreslås att uppgörandet av planen för ett grundtorrläggningsprojekt skall avgiftsbeläggas i sådana fall då den uppgörs vid dikningsförrättningen. I övriga avseenden föreslås att dikningsförrättningen skall vara avgiftsbelagd på samma sätt som det bestäms i gällande vattenlag.

I synnerhet i fråga om grundliga förbättringsarbeten av ett tidigare projekt finns det behov av att lätta upp det nuvarande planeringsförfarandet. Därför föreslås att statsstöd skall kunna beviljas för s.k. grundliga förbättringsprojekt utan att en ny plan förutsätts. Som underlag för stödbeslutet skall den enligt behov kompletterade planen för det tidigare projektet kunna användas.

Ett syfte med propositionen är att närma förfarandet för finansiering av grundtorrläggning till det förfarande som anlitas inom investeringsverksamheten för landsbygdsnäringsarna. I jämförelse med gällande bestämmelser om grundtorrläggning innebär detta att bestämmelserna dels om den områdesindelning som skall tillämpas vid fastställandet av understödsandelen, dels om betalningstiden för statslån ändras samt att finansieringsvillkoren samtidigt åtstramas i någon mån. Avvikande från gällande lag föreslås, att man avstår från zonindelningen och understödets storlek proportioneras genom skolning till andra faktorer som visar behovet av understöd.

För delägarbeten föreslås i enlighet med nuvarande finansieringspraxis att enbart understöd skall beviljas. För projekt som genomförs som statsarbete skall såväl understöd som statslån eller enbart statslån kunna beviljas. Medel för verkställigheten av denna lag skall kunna anvisas även ur gårdsbrukets utvecklingsfonds medel.

Som understöd för grundtorrlägningsprojekt föreslås högst 50 procent av projektets godtagbara kostnadsförslag. Den maximala understödsandelen skall av särskilda skäl kunna höjas så som närmare bestäms genom förordning. Som ränta på statslån föreslås i hela landet 3 procent.

Ett annat mål med propositionen är att främja och inom grundtorrlägningsverksamheten beakta en hållbar utveckling. En särskild strävan är att hindra att miljöns tillstånd förändras på ett menligt sätt samt att förbättra miljöns tillstånd. Dessa mål bör bättre än förut beaktas när torrlägningsplaneringen utvecklas. Genom grundtorrläggning är det å andra sidan möjligt att minska de olägenheter som jordbruket medför för vattendragen, eftersom en fungerande täckdikning minskar belastningen av fasta ämnen och näringsämnen som kommer från åkrarna. En tillräcklig grundtorrläggning är en förutsättning för en klanderfritt fungerande täckdikning. För att nå dessa mål föreslås i propositionen att sådana miljövårdsåtgärder som vidtas enligt prövning, t.ex. åtgärder som beror på att våtmarker bildas, skall kunna finansieras helt med understöd.

För att de ovan nämnda målen skall nås föreslås att en lag om stödjande av grundtorrläggning stiftas. Genom den föreslagna lagen upphävs gällande lag om statens deltagande i kostnaderna för vissa jord- och vattenbyggnadsarbeten. Dessutom upphävs genom den föreslagna lagen 2—4 § lagen om handhavandet av vissa vattenbyggnadsuppgifter, eftersom de ärenden som avses i de nämnda lagrummen skall ingå i den föreslagna lagen och i en förordning som skall stiftas med stöd av den. För att målen skall nås föreslås dessutom att vissa bestämmelser i vattenlagen ändras i fråga om dikning och dikningsförrättningar. Återkravandet av nya lån skall skötas centraliserat av jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral. Detta är ändamålsenligt, eftersom finansieringsbesluten enligt förslaget skall ombesörjas av landsbygdsnäringsdistrikten, vilka redan står i ADB-kontakt med jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral.

Utanför tillämpningsområdet för den föreslagna lagen lämnas arbeten som gäller skydd mot översvämningar samt vattenförsörjnings- och avloppsarbeten. Statens stöd för vattenförsörjning och avloppsreglering bestäms för närvarande enligt lagen om un-

derstödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder, lagen om vissa räntestödslån av kreditanstalters medel och statsrådets beslut om statens vatten- och avloppsarbeten.

I fråga om skydd mot översvämningar och vissa andra vattendragsåtgärder är avsikten att särskilt utfärda ett statsrådsbeslut, som skall styra myndigheternas och olika parter verksamhet vid beredningen av projekt som finansieras med anslag i statsbudgeten.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Genom den föreslagna lagen om stödjande av grundtorrläggning upphävs gällande lag om statens deltagande i vissa jord- och vattenbyggnadsarbeten samt 2—4 § lagen om handhavandet av vissa vattenbyggnadsuppgifter. För grundtorrläggning skall enligt lagförslaget, på samma sätt som nu, beviljas stöd inom ramen för anslag som årligen anvisas i statsbudgeten, men grunderna för finansieringen förändras. Medel för verkställande av den föreslagna lagen skall kunna anvisas även från gårdsbrukets utvecklingsfond. Statens utgifter minskar genom de föreslagna ändringarna. Kostnaderna för nyttohavarna vid grundtorrlägningsprojekten kommer i stället att öka i någon mån. Lagförslaget har inga nämnvärda kommunalekonomiska verkningar.

I fråga om delägararbeten, som den största delen av stödet avses gälla, kommer enligt förslaget understödets maximiandel av de godtagbara kostnaderna att sjunka med i genomsnitt 10 procentenheter. I fråga om statsarbeten kommer maximiunderstödet i praktiken att bli oförändrat, men lånevillkoren blir strängare och av nyttohavarna förutsätts utöver statslån åtminstone 10 % eget direkt ansvar för kostnaderna för projektet. Med den nuvarande omfattningen av den grundtorrlägningsverksamhet som understöds föranleder de föreslagna ändringarna en årlig inbesparing om en knapp miljon mark i statens utgifter. Med den nuvarande finansieringsnivån vore det i stället möjligt att bevilja stöd för en 20—30 % mer omfattande verksamhet.

Den senaste tidens nivå på finansieringsstödet (2 milj. mk lån, 2 milj. mk understöd) är inte tillräcklig i förhållande till behovet av verksamhet. Med anslaget kan grundtorr-

läggningen förbättras för bara ca 1 000 ha åker per år. På finansieringsbehandling väntar 188 projekt, vilkas nyttoareal är sammanlagt 19 000 ha och kostnaderna över 70 milj. mk.

Förslaget till ändring av vattenlagen så att sökanden antingen skall foga en plan för projektet till ansökningen om en dikesförrättning eller betala planeringskostnaderna medför, om det förverkligas, kostnadsbesparingar för staten. En del av planeringskostnaderna kommer att överföras från de regionala miljöcentralernas omkostnadsmoment till utgifterna för statsstöd, eftersom planeringskostnaderna hör till de kostnader för vilka stöd skall beviljas. Resten av planeringskostnaderna skall nyttohavarna betala. På den nuvarande verksamhetsnivån är beloppet ca 1 milj. mk per år. Verkningarna av ändringen kommer på grund av de färdiga planerna att märkas till fullo först under senare år.

4.2. Verkningsfråga om organisation och personal

Ett syfte med propositionen är att planeringen av sedvanliga grundtorrläggingsprojekt skall överföras på nyttohavarna, som sköter uppgiften utanför dikesförrättningen. Då minskar behovet av de regionala miljöcentralernas resurser för dessa uppgifter. Den planreserv som orsakats av nedskärningar i finansieringen och det minskade antalet ansökningar har redan lett till nyinriktning av resurserna. Den föreslagna ändringen innebär närmast att när verksamheten på nytt tilltar, behöver organisationen inte utökas i motsvarande mån.

Enligt förslaget ändras återkrävandet av statliga lån eller de lån som beviljats ur gårdsbrukets utvecklingsfonds medel i jämförelse med nuläget så att det sköts centraliserat av jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral i fråga om lån enligt den föreslagna lagen om stödjande av grundtorrläggning. Däremot skall länsstyrelserna alltså sköta återkrävandet av lån som beviljats enligt gällande finansieringslag, som föreslås bli upphävd. Propositionen har inga väsentliga verkningar i fråga om personalen vid de ovan nämnda myndigheterna. Enligt beräkning kommer de lån som beviljats enligt gällande finansieringslag att ha återkrävts på 2020-talet.

4.3. Miljöeffekter

Propositionen innefattar flera förslag till sådana ändringar i bestämmelserna om statsstöd som gäller förbättrande av skyddet och värden av miljön. Om förslagen förverkligas, förväntas projektens menliga miljöeffekter minska och landsbygdsmiljön förbättras inom projektens influensområden.

Av planen för ett grundtorrläggingsprojekt skall som villkor för beviljande av finansieringsstöd förutsättas att särskild uppmärksamhet fästs vid skyddet och värden av miljön. Det är av central betydelse att begränsa den belastning på vattendragen som ett projekt medför. Dessutom skall man försöka minska nedsköljningen av ämnen från åkrarna genom att bilda tillräckliga skyddsremsor vid bäddarna på nyttoområdet. Åtgärden har liten betydelse med tanke på att minska den totala belastningen från jordbruket, men den stöder för sin del motsvarande utveckling annanstans.

Målet att bevara eller förbättra miljövärdena hos det område som projektet avser har uppställts som ett allmänt villkor för finansiering. Målet ansluter sig förutom till skyddet av vattendragen och vattennaturen även till den allmänna värden av naturen och landskapet på åtgärdsområdena.

Det maximala statsstödet för ett projekt skall enligt förslaget kunna höjas, om vattenvårdsåtgärderna är särskilt dyra. Miljövårdsåtgärder som vidtas enligt prövning skall kunna finansieras helt med statsstöd. Därigenom kan bl.a. landskapsvärden inom värdefulla landskapsområden och bildandet av våtmarker främjas.

5. Beredningen av propositionen

Frågan om revidering av gällande lag om statens deltagande i vissa jord- och vattenbyggnadsarbeten har utretts i flera sammanhang under de gångna åren. Beredningen av denna proposition baserar sig på förslag som framlagts av en arbetsgrupp som jord- och skogsbruksministeriet tillsatt den 15 oktober 1991 för utvecklande av grundtorrläggningen och skyddet mot översvämningar (Arbetsgruppspromemoria JSM 1993:5) samt av en arbetsgrupp som samma ministerium tillsatt den 5 oktober 1993 för lagstiftningen om grundtorrläggning och skydd mot översvämningar (Arbetsgruppspromemoria JSM 1994:10).

Den ovan nämnda arbetsgruppen för utvecklande av grundtorrläggningen och skyddet mot översvämningar framlade ett stort antal principiella förslag som gällde behovet av att revidera finansieringslagen. Utifrån denna arbetsgrupps förslag och de utlåtanden som erhållits om dem uppgjorde arbetsgruppen för lagstiftningen om grundtorrläggning och skydd mot översvämningar i form av en proposition ett förslag till lag om stödjande av grundtorrläggning och till lag om ändring av vattenlagen.

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet på basis av arbetsgruppens förslag och med iakttagande av de utlåtanden som begärts av bl.a. justitieministeriet, finansministeriet och miljöministeriet.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Det i propositionen ingående förslaget till lag om stödjande av grundtorrläggning tangerar sådan reglering som sker inom ramen

för den europeiska ekonomiska integrationen och som gäller sådant investeringsstöd, regionalt stöd och miljöstöd för jordbruket som kommer via Europeiska unionen. Det stödjande av grundtorrläggning som avses i denna proposition skall vara Finlands eget nationella stöd för grundtorrläggningsverksamhet och som främst skall ha till syfte att skapa förutsättningar för en klanderfritt fungerande täckdikning och därigenom minska belastningen av fasta ämnen och näringsämnen som från åkrarna sköljs ned i vattendragen. En förutsättning för beviljande av stöd som avses i propositionen skall vara att vid planeringen och genomförandet av grundtorrläggningsprojekt tillräcklig hänsyn tas till värden och skyddet av miljön. Genom grundtorrläggning som avses i propositionen skall produktionsförutsättningarna förbättras inom ett större område än bara en lägenhet samt skall förutsättningar skapas för andra sådana investeringar inom området vilka bl.a. tjänar trafiken, vatten- och avloppsregleringen samt byggandet. Därför strider inte det stöd för grundtorrläggning som avses i lagen mot de konkurrensregler som tillämpas inom Europeiska unionen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lag om stödjande av grundtorrläggning

1 §. *Tillämpningsområde.* Av 1 § 1 mom. i lagförslaget framgår tillämpningsområdet för den föreslagna lagen om stödjande av grundtorrläggning. Lagen skall gälla statsstöd som inom ramen för anslag som använts i statsbudgeten eller ur gårdsbrukets utvecklingsfonds medel beviljas för grundtorrläggningsverksamhet som syftar till att förbättra verksamhetsbetingelserna för gårdsbruket och sänka produktionskostnaderna. Åtgärder för skydd mot översvämningar lämnas utanför lagens tillämpningsområde. Avsikten är att bestämma om grunderna för statens deltagande i dylika åtgärder genom ett särskilt statsrådsbeslut.

Det är motiverat att bevilja statsstöd för grundtorrläggningsverksamhet, eftersom en fungerande grundtorrläggning är ett nödvändigt villkor för idkande av odling. Det är ändamålsenligt att idka modernt jordbruk bara inom områden vilkas produktionsmöjligheter kan utnyttjas till fullo. Förbättrandet av grundtorrläggningen ökar inte åkerarealen, utan tillsammans med en fungerande täckdikning ökar det möjligheterna att helt utnyttja växtperioden och förbättrar skörden, underlättar produktionen och sänker därigenom produktionskostnaderna per produktenh.

I 2 mom. bestäms om till vem och för vilka projekt stöd kan beviljas. Det föreslagna grundtorrläggningsstödet skiljer sig t.ex. från investeringsstöd som avses i landsbygdsnäringslagen (1295/1990) såtillvida att avsikten enligt förslaget är att bevilja flera fastighetsägare samtidigt inom grundtorrläggningsprojektets influensområde stöd för genomförande av ett gemensamt grundtorrläggningsprojekt. Avsikten är att man genom att bevilja stöd skall främja uppkomsten av samverkan mellan de fastighetsägare som är nyttohavare i grundtorrläggningsprojektet. I fråga om stora och relativt stora projekt skall nyttohavarna enligt vattenlagen bilda

ett dikningsbolag, som det är ändamålsenligt att bevilja stöd. I fråga om små projekt skall stödet direkt kunna beviljas fastighetsägarna. De fastighetsägare som avses i 2 mom. skall utöver enskilda personer kunna vara t.ex. bolag, kommuner eller staten.

Den föreslagna lagen om stödjande av grundtorrläggning gäller närmast jordbruk. Därför föreslås i 2 mom. en bestämmelse enligt vilken ett grundtorrläggningsprojekt huvudsakligen skall medföra nytta för odlad mark. Avsikten är att det föreslagna stödet skall gälla ett större område och inte bara en enda lägenhet. Därför föreslås att flera än en gårdsbruksenhet skall ha nytta av projektet. Nyttområdet skall likväl kunna omfatta även t.ex. skogs- eller tomtmark.

2 §. *Stödformer.* I paragrafen bestäms om i vilken form statsstödet beviljas. För att upprätthållandet av ett system med statsstöd skall föranleda så lite kostnader som möjligt föreslås i paragrafen att statsstödet i regel skall beviljas som understöd. Även med stöd av de gällande bestämmelserna har i praktiken enbart understöd beviljats för s.k. delägararbeten som nyttohavarna själva utför, fastän det med stöd av finansieringslagen vore möjligt att bevilja dem även statligt lån. Den största delen av grundtorrläggningsprojektet kommer framdeles att vara delägararbeten.

Enligt förslaget skall ett grundtorrläggningsprojekt på ansökan av nyttohavarna även kunna genomföras som statsarbete, om projektet är särskilt omfattande, innebär svåra tekniska eller miljömässiga problem eller om det finns andra särskilda skäl. Hur omfattande och problematiskt projektet är har vid tillämpningen av den nuvarande finansieringslagen varit det centrala kriteriet när det avgjorts om ett projekt skall finansieras som statsarbete.

Ett frångående av statsarbeten skulle leda till oskäligheter, eftersom delägarna då blev tvungna att vara byggherre i svårbemästrade situationer. Då är det motiverat att hela projektet eller en på ett naturligt sätt avskiljbar svår del av det genomförs som statsarbete. Dylika situationer förutsätter dessutom ett

intimt samarbete mellan den som planerar och den som genomför projektet. I paragrafen nämnda särskilda skäl till statsarbete kan vara t.ex. en sådan konflikt mellan olika nyttohavare som gör det omöjligt för nyttohavarna att organisera sig på det sätt som behövs för byggandet.

För de statsarbeten som avses i paragrafen föreslås på motsvarande sätt som enligt nuvarande praxis att statligt lån skall beviljas för täckande av den del av kostnaderna som lämnas utan understöd. Enligt förslaget skall det även vara möjligt att bevilja enbart statligt lån. Statliga lån behövs i fråga om både stora och relativt stora grundtorrläggingsprojekt för att underlätta situationen för s.k. passiva delägare som utan egen önskan blir tvungna att delta i projekten. Vid statsarbeten kan det finnas ett stort antal passiva delägare och deras kostnader kan vara betydande. Statliga lån är dessutom lämpligare än andra låneformer i sådana situationer då staten sköter arbetet och kostnaderna i efterskott indrivs till staten.

3 §. *Definitioner.* I paragrafen definieras de centrala begrepp som används i den föreslagna lagen. I 1 punkten definieras gårdsbruksenhet på samma sätt som i landsbygdsnäringslagen. En gårdsbruksenhet skall kunna bestå av flera registerlägenheter, som har en central ställning när nyttan av grundtorrläggningen bedöms och kostnaderna förde-
las.

I 2—6 punkten definieras begreppen grundtorrläggning, grundtorrläggingsprojekt, delägararbete, statsarbete och grundligt förbättringsarbete. Ett grundtorrläggingsprojekt som avses i 3 punkten kan omfatta flera i vattenlagen avsedda torrläggingsområden, där behovet av torrläggning och av statsstöd kan granskas som separata frågor.

Det föreslås att i 7 och 8 punkten tas in definitioner av dikesren och skyddsremsa. Ofta sker förväxling mellan begreppet dikesren och ett sådant av permanent växtlighet täckt bandformigt område som lämnas vid randen av ett vattendrags bädd i syfte att minska nedsköljningen av ämnen från åkerns yta. I den föreslagna lagen har för det senare begreppet använts benämningen skyddsremsa. Den dikesren som definieras i 7 punkten är ett sådant orört randområde av minst 0,60 m bredd som enligt 6 kap. 4 § vattenlagen behövs för underhållet av ett vattendrags bädd. Vid tillämpningen av det nämnda lagrummet har 2,0 m i allmänhet ansetts vara

maximibredd för dikesrenen. Med stöd av vattenlagen torde man inte kunna föreskriva att en dikesren skall finnas för att hindra nedsköljning från en åker, men dikesrenen kan vara en del av skyddsområdet eller som sådan vara ett tillräckligt skyddsområde.

4 §. *Kostnader som finansieras.* I paragrafen föreslås bestämmelser som anger för vilka slag av kostnader för grundtorrläggingsprojekt som statsstöd enligt lagförslaget kan beviljas. Ett grundtorrläggingsprojekts byggnads- och planeringskostnader samt de kostnader som en syne- eller dikningsförrättning som avses i vattenlagen åsamkar sökanden är enligt 10 § i gällande finansieringslag sådana kostnader för vilka statsstöd kan beviljas. Även skadestånd som projektet orsakar är numera dylika kostnader, med undantag av sådana i finansieringsförordningen särskilt nämnda eventuella interna ersättningar inom ett dikningsbolag på grund av mark som används till dike eller till en i vattenlagen avsedd dikesren.

De bestämmelser som föreslås i 1—4 punkten motsvarar till innehållet vad som bestäms i gällande finansieringslag. Avsikten är att beträffande skadestånd genom förordning bestämma att statsstöd inte utan särskilda skäl skall beviljas för ersättningar som skall betalas till en delägare på grund av mark som används till dike, dikesren eller en högst 2 meter bred skyddsremsa eller på grund av olägenheter som beror på utbredning av uppgrävd jord eller på grund av att brunnar eventuellt sinat. Fastän statsstöd enligt den föreslagna lagen inte skall beviljas för skadestånd av ovan nämnt slag, skall dikningsbolaget likväl enligt vattenlagen betala ersättning till dem som lidit skada.

Utöver de nämnda kostnadsposterna föreslås att i 5 punkten tas in en bestämmelse enligt vilken statsstöd kan beviljas för ersättningar och andra kostnader som beror på sådana miljöskydds- och miljövärdsåtgärder som vidtas enligt prövning. Stadgandet behövs närmast med tanke på sådana åtgärder som vidtas utanför grundtorrläggingsprojektets egentliga nyttoområde. I ett sådant fall kan det inom det område som hör till grundtorrläggingsprojektet eller undantagsvis även utanför området enligt avtal mellan sakägarna bli fråga om att t.ex. bilda ett våtmarksområde, varvid stöd kan beviljas för ersättande av förluster som beror på att användningen av ett markområde förändrats. Enligt den föreslagna 5 punkten skall stöd

kunna beviljas även för ersättningar på grund av sådana delar av skyddsområden som överstiger den bredd på en dikesren som anges i vattenlagen, om skyddsområdet inrättats på nyttområdet enligt avtal mellan sakägarna.

5 §. *Plan och dikningsförrättning.* I paragrafen föreslås bestämmelser om de krav som skall ställas på planen för ett grundtorrlägningsprojekt som beviljas stöd. Enligt 1 mom. skall, liksom i gällande finansieringslag, en grundläggande förutsättning för att erhålla statsstöd vara en godtagbar plan jämte ett sakenligt kostnadsförslag och en fördelning av kostnaderna.

Möjligheten som avses i 2 mom. att som villkor för beviljande av stöd kunna fordra att planen fastställs vid en dikningsförrättning även i sådana fall då en dikningsförrättning inte enligt vattenlagen är nödvändig, motsvarar gällande lagstiftning. Härigenom säkerställs att delägarskapet i ett dikningsbolag inte påverkas av att lägenheten byter ägare.

För sökandet av stöd föreslås att planen för ett grundtorrlägningsprojekt som genomförs enligt gemensamt avtal utan dikningsförrättning skall uppgöras med iakttagande i tillämpliga delar av vattenlagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. De viktigaste bestämmelserna ingår i 78 § vattenförordningen. Avsikten med förslaget är att säkerställa att alla synpunkter som gäller genomförandet av projektet beaktas redan i planeringsskedet.

Med grundligt förbättringsarbete som definieras i 3 § 6 punkten avses ett grundtorrlägningsprojekt genom vilket ett tidigare genomfört projekt helt eller till betydande delar förnyas. Om syftet med torrläggningen alltså är detsamma och förhållandena på området inte heller annars märkbart har förändrats, är det ändamålsenligt att spara resurser genom att som plan för det grundliga förbättringsarbetet godkänna en enligt behov kompletterad och korrigerad plan för det ursprungliga projektet.

6 §. *Skydd och vård av miljön.* I 1 mom. föreslås bestämmelser om de förutsättningar gällande skyddet och värden av miljön som skall beaktas när statsstöd beviljas. Främjandet av principerna för en hållbar utveckling förutsätter att skyddet och värden av miljön beaktas särskilt när staten deltar i grundtorrlägningsverksamhet på det sätt som föreslås i denna paragraf. Genom den föreslagna be-

stämelsen blir det möjligt att på förhand inverka på planeringen och genomförandet av projekt samt att med stöd därav som villkor för beviljande av stöd även fordra sådana åtgärder som inte är nödvändiga enligt annan lagstiftning.

I 1 mom. 1 punkten föreslås, för att minska belastningen på vattendragen medan arbetet pågår och erosionen sedan arbetet slutförts, att särskilda vattenvårdslösningar vid behov skall anlitas, såsom våtmarker eller sedimenteringsbassänger. Det är nödvändigt att i lagen ta in krav som gäller dem, eftersom planeringen till stor del kommer att företas utanför dikningsförrättningarna och alla planer inte heller fastställs vid en dikningsförrättning. Dessutom önskar man fästa uppmärksamhet vid behovet av specialåtgärder i sådana fall då det, t.ex. på grund av ytformen eller besvärliga jordarter på området, inte annars är möjligt att hindra att fasta ämnen hamnar i ett vattendrag.

Enligt 1 mom. 2 punkten skall det beaktas att behövliga skyddsremсор bildas vid bäddarna inom nyttområdet. Avsikten med skyddsremсорna är att minska risken för att menliga ämnen från ytan av åkern sköljs ner i diken och vidare i vattendrag. Hur bred skyddsremsa behöver vara beror närmast på i vilken mån åkern sluttar ner mot diket samt hur åkern används. På jämn mark räcker ofta den dikesren som enligt vattenlagen skall lämnas för att hålla bädden i skick, och i synnerhet kan en skyddsremsa som är bredare än dikesrenen inte motiveras annat än i undantagsfall.

Man har strävat efter att bilda skyddsremсор närmast genom rådgivning och upplysning som en del av jordbrukets miljöpolitik. I vissa fall håller bildandet av skyddsremсор på att bli en förutsättning även för beviljande av stöd för jordbruket.

Syftet med den bestämmelse som föreslås i 1 mom. 3 punkten är att man när statsstöd beviljas och planer uppgörs skall beakta att landskapet eller andra miljövärden inom området inte tar skada. Detta är särskilt viktigt om influensområdet hör till något lagstadgat skyddsområde eller något annat miljöprogram där en myndighet har konstaterat dessa värden. T.ex. behöver hotade växt- och djurarter utredas när planen för ett grundtorrlägningsprojekt uppgörs. Ofta är det möjligt att på ett dikningsområde förbättra landskapet eller livsmiljön för olika arter jämfört med de förhållanden som har rått efter en

tidigare dikning eller andra åtgärder.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken man i beslutet om finansiering, när statsstöd beviljas, skall kunna uppställa villkor som gäller skyddet och värdet av miljön. Genom villkoren skall de ovan nämnda miljöaspekterna tryggas vid genomförandet och underhållet av projektet. Villkor gällande miljöaspekter skall kunna uppställas för erhållande av statsstöd även i fråga om sådana åtgärder som det enligt vattenlagen inte är nödvändigt att genomföra, såsom bildandet av skyddsområden. Dessa villkor får dock inte strida mot de rättigheter och skyldigheter som sakägarna har enligt andra lagar.

Avsikten är att om ägaren till någon fastighet som är nyttohavare inte förbinder sig att uppfylla finansieringsvillkoren, t.ex. att bilda skyddsområden, skall denna fastighet på grund därav kunna lämnas utanför statsstödet. Om en fastighetsägare inte senare iakttar de villkor som uppställts när statsstödet beviljades, skall statsstödet enligt den föreslagna 18 § kunna återkrävas.

7 §. *Ekonomiska förutsättningar.* I paragrafen bestäms om sådan ekonomisk och annan nytta som ett grundtorrlägningsprojekt skall medföra för att statsstöd skall kunna beviljas. I 1 mom. uppställs som ett grundläggande krav mer statligt investeringsstöd beviljas att kostnaderna skall vara skäligen i förhållande till nyttan av projektet. Tidigare har detta krav, som ingår även i gällande finansieringslag, oftast tolkats så att de godtagbara kostnaderna och den enligt vattenlagen fastställda torrlägningsnyttan har jämförts sinsemellan. En sådan jämförelse kan alltså anses vara nödvändig, fastän uppställandet av normgivande gränsvärden i praktiken har slopats.

Som annan än ekonomisk nytta har man i förslaget önskat framhäva betydelsen av miljöaspekter i sådana fall då man med de åtgärder som ingår i projektet t.ex. kan begränsa belastningen på vattendragen från projektets avrinningsområde, upprätthålla ett traditionellt landskap eller annars åstadkomma positiva miljöeffekter inom projektets influensområde. Genom förbättring av torrlägningsstillståndet erhålls dessutom indirekt ekonomisk nytta i fråga om kreaturshushållning och vidareförädling av produkterna. Även dessa slag av nytta som är svåra att värdera i pengar skall enligt förslaget beaktas när behovet av stöd bedöms. Gällande finansieringslag har i praktiken tolkats i linje

med detta.

I 2 mom. har man utgått från att ett åkerområde för vilket ett projekt medför nytta, skall i fråga om läge, jordmån och andra egenskaper vara sådant att det är ändamålsenligt och sannolikt att det odlas kontinuerligt. Genom att konkurrenspositionerna inom odlingen åtstramas kommer denna näring bara att idkas på de bästa, tillräckligt stora och enhetliga åkerområdena. Om delar av dylika områden måste lämnas utan odling på grund av bristfällig torrläggning, kan hela jordbruksgemenskapen lida men av detta.

8 §. *Understöd.* I 1 mom. bestäms om att understödets andel av de godtagbara kostnaderna för ett projekt skall vara högst 50 procent. De understödsandelar för grundtorrlägningsprojekt som anges i gällande finansieringslag och finansieringsförordning anses numera vara för stora jämförda t.ex. med investeringsstöd enligt landsbygdsnäringslagen. Understödet för delägararbeten är numera maximalt 70 % av de godtagbara kostnaderna.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken den i 1 mom. angivna maximandelen av understödet skall kunna höjas med högst 20 procentenheter av särskilda skäl så som bestäms närmare genom förordning. Som särskilda skäl skall kunna beaktas bl.a. de vattenvårdsåtgärder eller geotekniska åtgärder som projektet förutsätter, om de är synnerligen dyra. Särskilda skäl som höjer den i 1 mom. angivna maximandelen kan även vara olägenheter som föranletts av tidigare skogsdiknings- och andra projekt, om de märkbart har inverkat på behovet av grundtorrlägningsprojektet och det inte är möjligt att lägga ansvaret för att undanröja eller ersätta olägenheterna på den som orsakat dem.

I 3 mom. föreslås dessutom att understöd till fullt belopp skall kunna beviljas för i 4 § 1 mom. 5 punkten i lagförslaget avsedda ersättningar och andra kostnader som beror på miljövårdsåtgärder som vidtas enligt prövning. I dylika fall skall kostnaderna för miljövårdsåtgärder som vidtas enligt prövning inte beaktas när en annan understödsandel med stöd av 1 eller 2 mom. fastställs för projektet.

9 §. *Statligt lån.* I 1 mom. bestäms om maximibeloppet av understöd och statligt lån som beviljas för statsarbete. Behovet av statligt lån i samband med statsarbete har behandlats tidigare i motiveringen till 2 §. Även i fråga om statsarbete är det trots nöd-

vändigheten av lån motiverat att bestämma att nyttohavarna helt skall svara för en viss andel av kostnaderna. Därigenom är det möjligt att t.ex. utnyttja delägarnas egen företagsamhet i arbeten och anskaffningar som är lämpliga för dem. Därför föreslås 90 procent som övre gräns för den kostnadsandel som kan täckas med understöd och statligt lån. Den överstigande delen skall nyttohavarna kunna finansiera med t.ex. banklån, eget arbete eller anskaffning av material.

I 2 mom. bestäms att återbetalningstiden för statliga lån skall vara högst 15 år. Detta är en klart kortare tid än de 23 år som anges i 22 § i gällande finansieringslag. Det är motiverat att förkorta lånetiden med beaktande bl.a. av de genomsnittliga beloppen av lånekapitalen. Den föreslagna återbetalningstiden motsvarar även bättre återbetalningstiden för de investeringslån som beviljas enligt landsbygdsnäringslagstiftningen. Enligt bestämmelsen skall dock anstånd med betalningen av annuiteter på statliga lån kunna beviljas så som bestäms genom förordning. Avsikten är att genom förordning bestämma att landsbygdsnäringsdistriktet på ansökan skall kunna bevilja högst 5 års anstånd med betalningen av annuiteter på statliga lån, varvid den maximala lånetiden förlängs i motsvarande mån.

Enligt 3 mom. skall den årliga räntan på statliga lån vara 3 procent i hela landet. I 3 mom. bestäms även om en möjlighet att justera räntan på statliga lån. Eftersom återbetalningen av grundtorrläggningslån i praktiken börjar först ca 3 år efter lånebeslutet, bör räntan kunna ändras i enlighet med de förändringar som skett i den allmänna räntenivån, vid ingången av det tredje låneåret räknat från den dag då det bestämts att återbetalningen av lånet skulle börja. Den årliga ränta om 5 procent som anges i lagförslaget skall sålunda kunna under lånetiden höjas eller sänkas med högst två procentenheter. Enligt förslaget skall vederbörande ministerium besluta om justering av räntan.

I 4 mom. ingår ett fullmactsstadgande, enligt vilket närmare bestämmelser om lånevillkoren och återbetalningen av lånet utfärdas genom förordning. Gällande dessa frågor skall dessutom vederbörande ministerium kunna meddela mera detaljerade föreskrifter än vad som bestäms genom förordning.

10 §. *Ändring av beslut om stöd.* I lagen föreslås en bestämmelse, enligt vilken tidi-

gare beslut om beviljande av stöd under vissa förutsättningar skall kunna ändras. Grundtorrläggningsprojekten är ofta omfattande och t.ex. på grund av byggnadstekniska omständigheter kan oväntade ändringsbehov visa sig vid genomförandet eller strax därefter. Därför föreslås att det skall vara möjligt att ändra ett finansieringsbeslut på ansökan av dikningsbolaget eller en nyttohavare. En liknande möjlighet ingår i gällande finansieringslag, där den dock har begränsats till att gälla sådana fall då det finns behov av att öka understöden. Enligt förslaget bestäms det genom förordning närmare om anhängiggörande av ändringar.

11 §. *Överlåtelse av statsarbete.* I paragrafen bestäms om överlåtelse av statsarbeten till nyttohavarna vid ett grundtorrläggningsprojekt. När ett statsarbete blivit färdigt har man även enligt gällande finansieringslag hållit ett överlåtelsesammanträde, vid vilket huvudsaken är att projektet och de förpliktelser som ansluter sig till det överläts till nyttohavarna. Som slutresultat av överlåtelsesammanträdet godkänner nyttohavarna även det utförda arbetet. Syftet med sammanträdet är dessutom att bereda tillfälle för alla dem vilkas fördel eller rätt saken kan gälla att framföra anmärkningar. Därför är det motiverat att även i den föreslagna lagen stadga att ett överlåtelsesammanträde skall hållas i fråga om statsarbeten. Överlåtelsesammanträdet skall vara ett slags motsvarighet till den slutsyn som förrättas vid tillstånds-förfarande enligt vattenlagen. Närmare bestämmelser om överlåtelsesammanträdet skall utfärdas genom förordning. Avsikten är att genom förordning bestämma bl.a. att återbetalningstiden för statliga lån räknas från överlåtelsesammanträdet.

12 §. *Underhåll av projekt.* I paragrafen bestäms om underhållet av projekt. Underhållet av ett projekt skall alltid, även vid statsarbeten, ankomma på nyttohavarna. Det är motiverat att även i den föreslagna lagen ta in denna från vattenlagen härstammande princip, som är av central betydelse med tanke på nyttan av ett projekt och begränsar statens deltagande.

13 §. *Grundtorrläggningsarbeten i anslutning till nyskifte.* Enligt förslaget skall genom förordning bestämmas om beviljande av och förutsättningarna för stöd vid sådana grundtorrläggningsarbeten i anslutning till nyskifte vilka avses i 73 § fastighetsbildningslagen (554/1995), som trätt i kraft den

1 januari 1997. Enligt 75 § i den nya fastighetsbildningslagen beslutar förrättningsmännen om förrättande av dikning, om planen för dikningen gäller enbart ägor på det område som skall skiftas.

14 §. *Ansvar för statliga lån.* Bestämmelserna i 1 mom. följer principerna i 21 § i gällande finansieringslag i fråga om att varje nyttohavare ansvarar för lån på basis av den fastställda kostnadsfördelningen samt att ansvaret när en fastighet byter ägare överförs på den nya ägaren.

Kraftträdandet av lagen om ändring av 1 och 3 §§ lagen om uppbörd i ett för allt av vissa fordringar (997/1991) medförde att större obetalda lånekapital än förut omedelbart skulle indrivivas. Denna lag har tillämpats även på statliga lån för grundtorrläggning. Eftersom grundtorrläggningssprojekt ofta omfattar sådana gårdsbruksenheter från vilka flera registerlägenheter kan höra till nyttområdet, kan det leda till oskäliga situationer om de statliga lånen återkrävs särskilt för varje registerlägenhet. För undvikande av detta föreslås i 2 mom. att lånen för olika registerlägenheter, när de behandlas och återkrävs, sammanslås till gårdsbruksenhetsvisa lån i sådana fall då registerlägenheterna bildar en gårdsbruksenhet som avses i den föreslagna 3 § 1 punkten.

15 §. *Panträtt.* I 1 mom. bestäms om lagstadgad panträtt i en fastighet. En fastighet skall enligt förslaget vara pant för betalningen av ett statligt lån jämte ränta på lånet och indrivningskostnader så som bestäms i 20 kap. jordabalken (540/1995), som trädde i kraft den 1 januari 1997.

16 §. *Befrielse från pantansvar.* I paragrafen stadgas om de förutsättningar under vilka en fastighet som bildats av en fastighet som utgör pant kan befrias från lagstadgat pantansvar. De föreslagna förutsättningarna motsvarar stadgandena i gällande finansieringslag och i den nya fastighetsbildningslagen.

17 §. *Anmälan till lagfarts- och inteckningsregistret.* I 1 mom. bestäms om skyldighet för myndigheten att göra anmälan till den som för lagfarts- och inteckningsregistret när en fastighet enligt den föreslagna 15 § utgör pant för statens fordran. Därigenom säkerställs att uppgifter fås också om lagstadgade panträtter som belastar fastigheten. Enligt förslaget skall försummelse av anmälan leda till att panträtten förfaller.

I 2 mom. bestäms att om kostnaderna för

ett projekt stiger betydligt över kostnadsförslaget och statens fordran därigenom växer, skall den regionala miljöcentralen sedan kostnadsfördelningen fastställts göra en ny anmälan till den som för lagfarts- och in- teckningsregistret. En tilläggsfordran skall ha den företrädesordning som den får enligt tidpunkten för anmälan.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken anmälan inte skall göras om en statlig fordran vars kapital är ett sådant belopp som enligt 20 kap. 2 § 3 mom. jordabalken inte får inskrivas som lagstadgad panträtt.

Enligt 4 mom. skall myndigheten vara skyldig att göra anmälan om panträtt även i sådana fall då ett statligt lån helt har återbetalts eller en fastighet på andra grunder har befriats från pantansvar.

18 §. *Återkrav av understöd och uppsägning av lån.* I 1—2 mom. föreslås bestämmelser om de förutsättningar som skall föreligga för att understöd som avses i lagen skall återkrävas delvis eller helt. Förslaget motsvarar i fråga om principerna motsvarande bestämmelser i landsbygdsnäringslagstiftningen, med undantag av att man i förslaget inte har beaktat förändringar i enskilda gårdsbruksenhets förhållanden, då dessa förändringar inte har motsvarande betydelse för grundtorrläggningssprojekt som gäller flera gårdsbruksenheter. Dessutom föreslås i 3 mom. att den tid efter vilken det inte längre får bestämmas att ett understöd skall återkrävas skall vara 15 år räknat från beslutet om beviljande av understöd. Genom denna bestämmelse strävar man efter att säkerställa att villkoren för beviljande av finansieringsstöd iaktas bl.a. i fråga om att bibehålla skyddsremsor.

I 4 mom. bestäms om förutsättningarna för att helt eller delvis uppsäga ett statligt lån till omedelbar återbetalning. I förslaget har projektens karaktär beaktats, och förslaget motsvarar vad som bestäms i landsbygdsnäringslagstiftningen.

I 5 mom. bestäms att beslutet om återkrav av understöd och om uppsägning av lån skall fattas av landsbygdsnäringsdistriktet.

19 §. *Uppsägnings- och dröjsmålsräntor.* I paragrafen föreslås ett fullmaktsstadgande enligt vilket bestämmelser om uppsägningsränta för understöd och lån som det bestäms att skall återbetalas samt om ränta på fördröjda betalningsrater skall utfärdas genom förordning.

20 §. *Tvångsindrivning.* Uppsågda lån, förfallna annuiteter för lån samt sådana understöd som det bestämts att skall återkrävas skall få indrivnas genom utsökning utan dom eller beslut i den ordning som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961).

Prestationer som det med stöd av den föreslagna lagen bestämts att skall återbetalas till staten skall sålunda utan hinder av eventuellt ändringssökande få indrivnas i ovan nämnd ordning. Besvärmyndigheten skall dock få förbjuda att en fordran utmäts eller bestämma att utmätningen skall avbrytas.

21 §. *Skattefrihet och utmätningförbud för understöd.* För att understöd som beviljats av statens medel helt skall användas till att genomföra grundtorrlägningsprojekt, föreslås i 1 mom. att ett understöd som beviljats av statens medel skall vara skattefritt för mottagaren. I 2 mom. föreslås dessutom att ett understöd som beviljats med stöd av den föreslagna lagen inte skall få utmätas för betalning av understödstagarens andra skulder. De föreslagna bestämmelserna motsvarar till innehållet 34 § i gällande finansieringslag.

22 §. *Åtgärder på en omyndigs vägnar.* För att det inte skall uppstå dröjsmål i fråga om vissa fastigheter som erhåller statligt lån vid grundtorrlägningsprojekt, föreslås att en förmyndare utan hinder av lagen om förmyndarskap (34/1898) på en omyndigs vägnar utan tillstånd av förmyndarnämnden eller av domstol skall få ta i denna lag avsett lån för vilket fastigheten är säkerhet. En motsvarande bestämmelse ingår nu i 36 § finansieringslagen.

23 §. *Verkställighetsmyndigheter.* I paragrafen bestäms om de myndigheter på vilka verkställigheten av den föreslagna lagen skall ankomma. Enligt förslaget skall verkställigheten skötas av vederbörande ministerium, landsbygdsnäringsdistriktet, de regionala miljöcentralerna samt jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral enligt vad som närmare bestäms i denna lag och i förordning.

24 §. *Finansieringsbeslut.* I paragrafen bestäms om vilken myndighet som är behörig att besluta om att bevilja understöd som avses i den föreslagna lagen för delägararbete samt om att bevilja understöd och lån för genomförande av ett projekt som statsarbete. Enligt förslaget skall beslutanderätten till-

komma landsbygdsnäringsdistriktet, som skall delge finansieringsbeslutet inte bara sökanden utan också den regionala miljöcentralen samt kommunens miljövärdmyndighet.

25 §. *Tillsyn.* I 1 mom. bestäms om tillsynen över genomförandet av delägararbeten, underhållet av delägararbeten och statsarbeten samt iakttagandet av de finansieringsvillkor som gäller dem. Enligt gällande lag har de regionala miljöcentralerna inga uppgifter i anslutning till delägararbeten, med undantag av dikningsförrättningar. Det skall alltså ankomma på landsbygdsnäringsdistriktet att övervaka genomförandet och underhållet av delägararbeten samt de finansieringsvillkor som gäller dem.

Det föreslås alltså ankomma på de regionala miljöcentralerna att övervaka underhållet av statsarbeten och de finansieringsvillkor som gäller dem.

I 2 mom. bestäms om kontroll av användningen av understöd. Enligt förslaget skall vederbörande ministerium och landsbygdsnäringsdistriktet ha rätt att låta personer som de befulldäktat utföra dylika kontroller. I paragrafen bestäms också om skyldighet för en understödstagare att för de nämnda myndigheterna visa upp alla räkenskapsböcker och andra handlingar som behövs samt att även annars biträda vid kontrollen.

Som 3 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken närmare bestämmelser om tillsyn utfärdas genom förordning.

26 §. *Delgivning.* Enligt paragrafen kan delgivning om statsstöd av landsbygdsnäringsdistriktets beslut ske per post. Enligt förslaget skall delgivningen i detta fall, om inte annat visas, anses ha skett på den sjunde dagen efter att beslutet under den adress som sökanden uppgett har lämnats för postbefordran. I övrigt skall iaktas vad som bestäms i lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966).

27 §. *Ändringssökande.* I ett beslut som landsbygdsnäringsdistriktet fattat i ett ärende som avses i den föreslagna lagen skall enligt 1 mom. ändring få sökas genom anförande av besvär i den ordning som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Enligt förslaget skall besvärsskriften även kunna tillställas landsbygdsnäringsdistriktet, som skall sända den jämte de handlingar som uppkommit i ärendet och sitt utlåtande om besvären till besvärinstansen.

Enligt 2 mom. får ändring i landsbygdsnäringarnas besvärsnämnds beslut som avses i 1 mom. sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, dock om det är fråga om annat än återkrav av understöd eller uppsägning av lån endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Besvärstillstånd kan beviljas endast om det med avseende på lagens tillämpning i andra liknande fall eller med hänsyn till en enhetlig rättstillämpning är av vikt att saken prövas av högsta förvaltningsdomstolen eller om det finns andra vägande skäl.

28 §. *Närmare bestämmelser.* Det föreslås att närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen skall utfärdas genom förordning. Dessutom föreslås i paragrafen ett fullmaktsslagande, enligt vilket behörigt ministerium vid behov skall meddela procedurföreskrifter och anvisningar för verkställigheten av lagen samt fastställa behövliga formulär för ansökningar och beslut.

29 §. *Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser.* I 1 mom. ingår en sedvanlig ikraftträdelsebestämmelse.

Enligt 2 mom. upphävs lagen om statens deltagande i kostnaderna för vissa jord- och vattenbyggnadsarbeten samt 2—4 §§ lagen om handhavandet av vissa vattenbyggnadsuppgifter. De sistnämnda bestämmelserna föreslås bli upphävda, eftersom bestämmelser om motsvarande frågor ingår i den föreslagna lagen.

I 3 mom. föreslås en övergångsbestämmelse, enligt vilken de bestämmelser som nämns i 2 mom. skall tillämpas på sådana i dem avsedda projekt för vilka beslut om finansiering har fattats innan den föreslagna lagen träder i kraft. För tydlighetens skull bestäms dessutom i momentet att länsstyrelsen alltjämt skall sörja för återkravandet av de statliga lån och understöd som beviljats med stöd av de bestämmelser som föreslås bli upphävda. I projekt som finansierats innan den föreslagna lagen har trätt i kraft skulle dock kunna användas medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond.

I 4 mom. bestäms om den möjlighet att 14 § 2 mom. i den föreslagna lagen kan tillämpas även för att gårdsbruksenhetsvis återkräva lån som beviljats med stöd av de bestämmelser som föreslås bli upphävda. En förutsättning skall dock vara att en sakägare gör ansökan om detta hos den regionala miljöcentralen innan den sista betalningsraten enligt lagen om uppbörd i ett för allt av vis-

sa fordringar (682/1966) har förfallit.

1.2. Vattenlagen

6 kap. Dikning

3 §. Enligt gällande 1 mom. får dikning inte på ett område som tillhör någon annan åsamka skada genom att området blir vattendränkt eller annars. Om den skada som åsamkas någon annan på grund av att ett område blir vattendränkt eller annars av dikning är betydligt mindre än kostnaderna för att hindra skadan, får skadan enligt gällande 2 mom. ersättas i pengar. Bestämmelser om underhåll av samfällt dike ingår i 32 § i detta kapitel. En hänvisning till detta ingår i 4 mom. som föreslås bli fogad till paragrafen.

Enligt förslaget fogas till paragrafen ett nytt 3 mom., enligt vilket sakägarna har rätt att avtala om att bilda eller utvidga ett våtmarksområde som minskar dikningskostnaderna eller främjar miljövården samt om att eventuellt ersätta följderna av dessa åtgärder. Den sakägare på vars område våtmarksområdet planeras ligga befinner sig i nyckelposition. Det är möjligt att bilda ett våtmarksområde genom avtal även utan en uttrycklig bestämmelse om detta, men man önskar framhäva sakens betydelse. Avsikten är att förrättningsmännen, t.ex. vid en dikningsförrättning, vid behov för fram denna möjlighet och försöker införliva ett sådant avtal med den dikningsplan som fastställs. Då blir våtmarkslösningen oberoende av vem som vid varje tillfälle äger områdena.

En våtmark kan ofta bildas på samfällt mark. Om den samfällda markens delägarlag likväl inte är konstituerat, är detta inte möjligt. Därför föreslås i 3 mom. den möjligheten att ett dylikt område genom beslut vid dikningsförrättningen kan bildas till våtmark eller del av en sådan, om åtgärden inte medför nämnvärd olägenhet för användningen av området.

11 §. De ändringar som föreslås i 1 och 2 mom. beror på att det 3 mom. som föreslås bli fogat till 19 kap. 1 § tillåter att dikningsplanen uppgörs redan före dikningsförrättningen. Dessutom föreslås 2 mom. bli förtydligat så att fastställandet av en eventuell dikningsplan sker vid dikningsförrättningen.

16 §. Som nytta av en dikning anses enligt gällande 1 mom. den ökning markens värde undergår till följd av att markens av-

kastningsförmåga därigenom ökas även med beaktande av möjligheten att nyttja området på ett mera inbringande sätt än tidigare. I fråga om mark som använts eller uppenbarligen kan användas till byggnadsplats, väg- eller upplagsområde eller för annat sådant särskilt ändamål skall enligt 2 mom. som nytta likväl anses ökningen av markens bruksvärde.

Det har dock i praktiken visat sig vara rätt komplicerat att definiera nyttan enligt gällande bestämmelser. Dessutom återspeglar den nuvarande definitionen det tidigare målet att genom torrläggning erhålla helt ny odlingsareal. Detta mål passar dåligt in i dagens situation. På områden som är väl lämpade för odling är det alltså motiverat att vid bedömningen av nyttan beakta målet att bevara eller återställa markens avkastningsförmåga genom grundtorrläggning. Å andra sidan bör det vara möjligt att även lämna eller hålla områden utanför odlingsbruk fastän grundtorrläggningen på området skulle förbättras.

På grund av vad som anförts ovan föreslås att gällande 1 och 2 mom. sammanslås till en sådan definition av nytta som bättre än den nuvarande lämpar sig för olika förhållanden. Primärt skall nyttan bedömas utgående från det ändamål för vilket marken efter dikningen i själva verket kommer att användas. Om något område efter dikningen inte kan konstateras ha något klart användningsändamål, skall som nytta anses ökningen av markens bruksvärde för det ändamål för vilket marken med beaktande av omständigheterna närmast kan användas.

25 §. Resultaten av dikningsverksamhet har ofta försvagats genom att underhållet av diken försumrats. Eftersom 6 kap. 32 § 2 mom. vattenlagen förpliktar dikningsbolaget, om ett sådant bildats, att sörja för dikets underhåll, kan situationen upphjälpas genom att det i större utsträckning än nu blir obligatoriskt att bilda ett dikningsbolag. Därför föreslås att till 25 § fogas ett nytt 4 mom., enligt vilket ett dikningsbolag skall bildas för underhållet av ett dike, om minst fem har nytta av den samfälliga dikningen.

Inte ens bildandet av ett dikningsbolag har alltid säkerställt att dikena underhållits på behörigt sätt. I synnerhet gäller detta sådana dikningsbolag vilkas verksamhet av någon orsak har upphört. Därför föreslås att 25 § kompletteras med ett nytt 5 mom., enligt vilket en delägare i ett dylikt bolag eller

vederbörande tillsynsmyndighet kan sammankalla bolagets delägare till ett sammanträde för att besluta om att tillsätta en eller flera sysslomän som skall sköta bolagets förpliktelser. En liknande möjlighet finns redan i fråga om bolag för vattenståndsreglering (7 kap. 13 § 2 mom. vattenlagen). I det nya 6 mom. utvidgas 5 mom. att gälla även dikningsbolag som bildats innan den föreslagna lagen träder i kraft.

32 §. Nyttohavarnas skyldighet att underhålla ett samfällt dike har i gällande 1 mom. försvagats onödigt. Enligt momentet skall nyttohavarna underhålla ett samfällt dike, om någon vars fördel saken rör yrkar att diket underhålls. Förutom att denna förutsättning slopas är det motiverat att föra fram att syftet med underhållet är att hindra sådana skadliga eller menliga följder som kränker något allmänt eller enskilt intresse. Detta motsvarar i stor utsträckning vad som i 2 kap. 31 § 1 mom. vattenlagen bestäms om underhåll av anläggningar.

Om ett samfällt dike blir onyttigt för någon på grund av att ett nytt dike upptagits, skall han enligt 1 mom. befrias från deltagande i underhållskostnaderna. Även sådana andra förändringar i omständigheterna som leder till att ett dike blir onyttigt, bör godkännas som grund för befrielse.

Omnämmandet av att ett dikningsbolag kan bildas även för underhåll av ett dike kan strykas i 2 mom. på grund av det nya 4 mom. som föreslås i 25 § i detta kapitel.

19 kap. Dikningsförrättning

1 §. Enligt gällande bestämmelser i vattenlagen är det förrättningsingenjören som under en dikningsförrättning uppgör en sådan plan som skall fastställas vid förrättningen. Avsikten är att göra förfarandet smidigare så att den som ansökt om en dikningsförrättning kan framlägga en plan i sin ansökan eller vid begynnelse-sammanträdet under dikningsförrättningen. Om sökanden inte förfarit på detta sätt, skall sökanden och andra nyttohavare ännu vid begynnelse-sammanträdet beredas tillfälle att inlämna en plan inom en sådan skälig tid som utsatts vid sammanträdet. Om ingen utnyttjar denna möjlighet, skall förrättningsingenjören åta sig att se till att en dikningsplan uppgörs. Dessa alternativ föreslås bli intagna i bestämmelsen om att söka dikningsförrättning genom att ett nytt 3 mom. fogas till paragra-

fen.

2 §. Paragrafen gäller avgörande av ärenden vid dikningsförrättningar. Det föreslås att paragrafen kompletteras med ett nytt 2 mom., där det för undvikande av oklarheter uttryckligen konstateras att förrättningsmännen är skyldiga att, då en dikningsplan skall fastställas vid en dikningsförrättning, företa sådana ändringar i planen som behövs med hänsyn till vattenlagen. I 16 kap. 21 § 2 mom. föreskrivs redan att vattendomstolen har samma rätt när den behandlar en plan som fogats till ansökan.

4 §. Ändringarna i paragrafen är följder av den ändring som föreslagits i fråga om förfarandet för uppgörande av dikningsplanen (nytt 3 mom. i 19 kap. 1 §), förslaget till lindring av behovet av att hålla ett begynnelse-sammanträde (19 kap. 8 §), preciseringar av hänvisningar till lagrum (6 kap. 10 § 1 mom. 1 och 2 punkten), målet att vid dikningsförrättningar effektivisera hörandet av myndigheter som övervakar det allmänna intresset samt överföringen av fiskeridistriktets uppgifter på landsbygdsnäringsdistriktet. Hörandet av landsbygdsnäringsdistriktet betyder att fiskerihushållningsmyndighetens inställning skall klarläggas.

5, 5 a och 6 §§. Ändringarna i 5 § 1 mom., 5 a § 1 mom. och 6 § beror på den ändring som föreslagits i fråga om förfarandet för uppgörande av dikningsplanen (nytt 3 mom. i 19 kap. 1 §) och målet att hela förrättningspersonalen skall delta i behandlingen av dikningsplanen redan från början.

8 §. Vid en dikningsförrättning skall i stället för ett begynnelse- och slutsammanträde hållas ett förrättnings-sammanträde, om ingen dikningsplan behöver fastställas vid förrättningen. Det föreslås att bestämmelsen kompletteras så att man skall förfara på detta sätt även då en ansökan om dikningsförrättning innehåller en för fastställelse avsedd, lämplig plan och det inte är fråga om en i 6 kap. 10 § 1 mom. 1 eller 2 punkten avsedd dikning som märkbart påverkar vattenförhållandena. Genom denna ändring strävar man förutom efter att lätta upp förfarandet och minska kostnaderna för dikningsförrättningen även efter att överföra ansvaret för uppgörande av planen på sökanden.

21 kap. Särskilda stadganden

10 §. Enligt gällande lag ankommer det på förrättningsingenjören att uppgöra en plan

som skall fastställas vid en dikningsförrättning. Genom det nya 3 mom. som föreslås bli fogat till 19 kap. 1 § erbjuds denna uppgift även åt den som ansökt om en dikningsförrättning och vid begynnelse-sammanträdet också åt andra som har nytta av dikningen. Avsikten är att genom att avgiftsbelägga de planer som förrättningsingenjören uppgör bidra till att befria honom från denna uppgift. För att höja nivån på de planer som sökandena och eventuella andra nyttohavare inlämnar skall även betydande kompletteringar av planerna bli avgiftsbelagda.

Det föreslås att statens kostnader för uppgörande och komplettering av dikningsplaner skall beräknas enligt principerna i lagen om grunderna för avgifter till staten och så som i dikningsärenden behörigt ministerium närmare bestämmer. Som pris per enhet lämpar sig de genomsnittliga planeringskostnaderna per hektar av nyttoområdet. Det gör det lättare för sökanden av dikningsförrättning att bedöma de kostnader som han skall betala.

I kraftträdelse- och övergångsstadganden. Avsikten är att de ändringar som föreslagits i vattenlagen skall börja tillämpas när lagen träder i kraft, med undantag av två preciseringar.

Eftersom bildandet av ett dikningsbolag oftast i praktiken sker vid en dikningsförrättning, skulle den utvidgade skyldigheten att bilda bolag så som anges i det nya 4 mom. i 6 kap. 25 § leda till en oskälig anhopning av ansökningar om dikningsförrättningar. Därför föreslås att den utvidgade skyldigheten inte skall gälla sådana fall då dikningsarbetet har inletts innan den föreslagna lagändringen trätt i kraft.

Den som ansökt om dikningsförrättning bör kunna förutse de kostnader som han skall betala. Genom den ändring som föreslås i 21 kap. 10 § 1 mom. ökar de kostnader som sökanden skall betala. Därför föreslås att dessa nya ökade kostnader inte skall uppbäras av sökanden, om förordnandet för dikningsförrättningen har utfärdats innan den föreslagna lagändringen trätt i kraft.

2. Närmare bestämmelser

Med stöd av 28 § i den föreslagna lagen om stödjande av grundtorrläggning skall en förordning ges om stödjande av grundtorrläggning. Förordningen skall innehålla när-

mare bestämmelser om verkställigheten av lagen. Dessutom skall i dikningsärenden behörigt ministerium vid behov meddela procedurföreskrifter och anvisningar för verkställigheten samt fastställa behövliga formulär för ansökningar och beslut. Enligt den föreslagna 23 § skall genom förordning bestämmas närmare om de uppgifter som ankommer på de verkställande myndigheterna, dvs. vederbörande ministerium, landsbygdsnäringsdistrikten, de regionala miljöcentralerna samt jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral.

Med stöd av den föreslagna 8 § är avsikten att genom förordning bestämma om sådana fall då maximiandelen av särskilda skäl kan höjas med högst 20 procentenheter.

Enligt den föreslagna 9 § skall genom förordning bestämmas närmare om lånevillkoren och återbetalningen av lånet. Dessutom skall behörigt ministerium kunna meddela mer detaljerade bestämmelser om lånevillkoren och återbetalningen av lånet än vad som bestäms genom förordning. Enligt 10 § i lagförslaget skall genom förordning bestämmas närmare om anhängiggörande av ändringar i ett beslut om stöd. Genom förordning bestäms närmare även om det överlåtelsesammanträde som avses i 11 §. Enligt den föreslagna 13 § skall såsom nu genom förordning bestämmas om grundtorrläggningsarbeten i anslutning till nyskifte i såda-

na fall som avses i 73 § fastighetsbildningslagen.

Med stöd av 19 § i lagförslaget skall bestämmelser om uppsägningsränta på understöd och lån som det bestämts att skall återbetalas samt om ränta på fördröjda betalningsrater utfärdas genom förordning. Genom förordning skall det bestämmas närmare om de uppgifter som ankommer på de verkställande myndigheter som nämns i den föreslagna 23 § samt om tillsyn som avses i 25 §.

I anslutning till de ändringar som föreslagits i vattenlagen är avsikten att för effektivisering av underhållet av diken till 78 § vattenförordningen foga ett nytt 3 mom., som förpliktar att i en plan som skall fastställas vid en dikningsförrättning utreda de begränsningar som gäller användningen av dikesrenar och eventuella skyddsvallar samt de åtgärder som gäller miljövard och underhåll av diket.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om stödjande av grundtorrläggning**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

För att förbättra gårdsbrukets verksamhetsbetingelser och för att sänka produktionskostnaderna kan stöd för grundtorrläggningens verksamhet beviljas från anslag som anvisas i statsbudgeten eller från gårdsbrukets utvecklingsfond så som denna lag stadgar.

Stöd kan beviljas ett sådant dikningsbolag, bolag för vattenståndsreglering eller bolag för vattenreglering som avses i vattenlagen (264/1961) eller flera fastighetsägare för ett gemensamt grundtorrläggningsprojekt. Ett projekt som understöds skall medföra nytta huvudsakligen för odlad mark och för flera än en gårdsbruksenhet.

2 §

Stödformer

Statligt stöd för grundtorrläggningsprojekt beviljas i form av understöd. På ansökan av nyttohavarna kan ett grundtorrläggningsprojekt likväl delvis eller helt genomföras som statsarbete, om projektet är synnerligen omfattande eller innebär svåra tekniska eller miljömässiga problem eller om det finns andra särskilda skäl. I dylika fall kan för statsarbetets del beviljas enbart statligt lån eller både understöd och statligt lån.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *gårdsbruksenhet* ett gårdsbrukskomplex som består av en eller flera lägenheter eller lägenhetsdelar som tillhör en och samma ägare eller flera ägare gemensamt eller

olika ägare i samband med ägarväxling stegvis,

2) *grundtorrläggning* rensning och grävning av bäckar och avloppsdiken, byggande av rördiken samt invallning av åkerområden i syfte att skapa tillräckliga förutsättningar för lokal torrläggning, i synnerhet för täckdikning,

3) *grundtorrläggningsprojekt* ett grundtorrläggningsarbete som är aktuellt eller under byggnad eller som skall förnyas,

4) *delägararbete* ett grundtorrläggningsprojekt som erhåller stöd enligt denna lag och i vilket nyttohavarna själv fungerar som byggare eller byggherre,

5) *statsarbete* ett grundtorrläggningsprojekt som erhåller stöd enligt denna lag och som den regionala miljöcentralen genomför för ett dikningsbolag,

6) *grundligt förbättringsarbete* ett grundtorrläggningsprojekt genom vilket ett tidigare genomfört projekt helt eller till betydande delar förnyas,

7) *dikesren* ett sådant sammanhängande, till ett dike hörande område på vardera sidan av diket som avses i 6 kap. 4 § vattenlagen och som är täckt av permanent växtlighet samt

8) *skyddsremsa* ett av flerårig växtlighet varaktigt täckt område som lämnas vid en bädd på en åker i syfte att hindra att ämnen från ytan av åkern sköljs ner i vattendraget; dikesrenen kan vara skyddsremsa eller del av den.

4 §

Kostnader som finansieras

Stöd enligt denna lag kan beviljas för följande kostnader som föranleds av ett grundtorrläggningsprojekt eller av en del av ett sådant projekt:

- 1) byggnadskostnader,
- 2) planeringskostnader,
- 3) de kostnader som åsamkas sökanden

på grund av syne- och dikningsförrättning enligt vattenlagen,

4) av projektet föranledda skadestånd så som bestäms genom förordning samt

5) ersättningar och andra kostnader på grund av sådana miljöskydds- och miljö-
vårdsåtgärder som vidtas enligt prövning.

5 §

Plan och dikningsförrättning

En förutsättning för beviljande av stöd är att en godtagbar plan jämte kostnadsförslag och fördelning av kostnaderna har uppgjorts för grundtorrlägningsprojektet.

Som villkor för beviljande av stöd kan uppställas att planen för projektet har fastställts vid en dikningsförrättning som avses i vattenlagen, även i sådana fall då dikningsförrättningen inte är nödvändig enligt vattenlagen. Planen för ett grundtorrlägningsprojekt som genomförs med stöd av ett gemensamt avtal utan dikningsförrättning skall uppgöras med iakttagande i tillämpliga delar av vattenlagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Vid grundliga förbättringsarbeten kan som den i 1 mom. nämnda planen användas en reviderad plan för det tidigare grundtorrlägningsprojektet.

6 §

Skydd och vård av miljön

En förutsättning för beviljande av stöd är att i planen för grundtorrlägningsprojektet har beaktats bl.a. följande omständigheter i anslutning till skyddet och vården av miljön:

1) tillräckliga åtgärder för att minska belastningen på vattendragen medan arbetet pågår och erosionen sedan arbetet slutförts, vid behov genom särskilda vattenvårdslösningar, såsom sedimenteringsbassänger och våtmarker,

2) bildande av tillräckliga skyddsremсор vid bäddar inom nyttoområdet samt

3) målet att bevara eller förbättra miljövärdena inom det område som projektet gäller.

När stöd beviljas kan villkor gällande skyddet och vården av miljön vid behov uppställas.

7 §

Ekonomiska förutsättningar

En förutsättning för beviljande av stöd är att kostnaderna för grundtorrlägningsprojektet är skäligen i förhållande till nyttan av projektet. Som nytta beaktas, utöver sådan torrlägningsnytta som avses i vattenlagen, den direkta och indirekta nytta som projektet medför i synnerhet för miljön och samhällsstrukturen.

Åkrarna på projektets nyttoområde skall i fråga om läge, jordmån och övriga egenskaper vara sådana att det är ändamålsenligt och sannolikt att de odlas kontinuerligt.

8 §

Understöd

Understödet andel av de godtagbara kostnaderna för ett grundtorrlägningsprojekt kan vara högst 50 procent..

Av särskilda skäl kan understödets maximiandel som avses i 1 mom. likväl höjas med högst 20 procentenheter i enlighet med vad som bestäms närmare genom förordning.

Utän hinder av 1 och 2 mom. kan understöd till fullt belopp beviljas för sådana i 4 § 1 mom. 5 punkten avsedda ersättningar och andra kostnader som föranleds av miljö-
vårdsåtgärder som vidtas enligt prövning, varvid de nämnda kostnaderna inte beaktas vid fastställandet av annat understöd som beviljas projektet med stöd av 1 eller 2 mom.

9 §

Statligt lån

Av det godtagbara kostnadsförslaget för statsarbete får understödets och det statliga lånets sammanlagda andel utgöra högst 90 procent.

Återbetalningstiden för statliga lån är högst 15 år. Anstånd med betalningen av annuiteter på statliga lån kan likväl beviljas så som stadgas genom förordning.

Årsräntan på statliga lån är fem procent. Årsräntan kan dock justeras tidigast vid ingången av det tredje låneåret räknat från den dag då det bestämts att återbetalningen av

lånet skall börja. Justeringen motsvarar de förändringar som inträffat i den allmänna räntenivån efter att lånet beviljats och kan vara högst två procentenheter. Vederbörande ministerium beslutar om justering av räntan.

Närmare bestämmelser om lånevillkoren och återbetalningen av lånet utfärdas genom förordning. Vederbörande ministerium kan meddela mer detaljerade bestämmelser om lånevillkoren och återbetalningen av lånet än vad som bestäms genom förordning.

10 §

Ändring av beslut om stöd

Ett finansieringsbeslut kan ändras på ansökan av dikningsbolaget eller en nyttohavare, om det medan arbetet pågår eller annars framkommer sådana omständigheter som, om de hade varit kända, märkbart hade kunnat inverka på beslutet. Genom förordning bestäms om anhängiggörande av ändring.

11 §

Överlåtelse av statsarbete

Sedan ett statsarbete blivit färdigt hålls ett överlåtelsesammanträde mellan den regionala miljöcentralen och diknings-, vattenståndsreglerings- eller vattenregleringsbolaget. Vid överlåtelsesammanträdet besluts om överlåtelse av arbetet till bolaget, som samtidigt övertar ansvaret för skötseln av projektet. Om överlåtelsesammanträdet bestäms närmare genom förordning.

12 §

Underhåll av projekt

Dikningsbolaget eller, om något sådant inte har bildats, nyttohavarna skall gemensamt sörja för underhållet av ett grundtorrlägningsprojekt så som vattenlagen bestämmer.

13 §

Grundtorrlägningsarbeten i anslutning till nyskifte

Om beviljande av stöd och förutsättning-

arna för stöd i fråga om sådana grundtorrlägningsarbeten i anslutning till nyskifte vilka avses i 73 § fastighetsbildningslagen (554/1995) bestäms genom förordning.

14 §

Ansvar för statliga lån

Varje nyttohavare ansvarar för det lånebelopp som han skall betala enligt den fastställda fördelningen av kostnaderna. Den som när en betalningsrat förfaller äger en fastighet för vilken projektet medfört nytta ansvarar som gäldenär för lånet.

Om en fastighetsägare för samma projekt får lån för flera lägenheter som han äger och som bildar en gårdsbruksenhet som avses i 3 § 1 punkten, behandlas och återkrävs dessa lägenheters lån som en helhet för gårdsbruksenheten.

15 §

Panträtt

En fastighet utgör pant för betalningen av ett statligt lån som faller på dess lott jämte ränta på lånet och indrivningskostnader så som bestäms i 20 kap. jordabalken (540/1995).

16 §

Befrielse från pantansvar

Om en fastighet som enligt 15 § utgör pant delas, kan en fastighet som då bildats befrias från ansvar för ett statligt lån jämte ränta och indrivningskostnader eller kan det statliga lånet delas mellan de fastigheter som bildats vid delningen. Denna åtgärd får vidtas bara om ägarna till de fastigheter som förblir föremål för panträtten samtycker till detta och återkravet av det statliga lånet jämte ränta inte äventyras.

17 §

Anmälan till lagfarts- och inteckningsregistret

När beslut har fattats om finansiering av ett statsarbete, skall den regionala miljöcentralen utan dröjsmål göra anmälan till den

som för lagfarts- och inteckningsregistret för införande i lagfarts- och inteckningsregistret av panträtt som nämns i 15 §. Som lånebelopp för varje lägenhet skall då uppges den på grundval av kostnadsförslaget och fördelningen av kostnaderna beräknade andelen av kostnaderna för projektet. Panträtten förfaller, om anmälan inte har gjorts till registerföraren inom ett år från finansieringsbeslutet.

När beslut om delning av ett statligt lån har fattats efter att projektet färdigställts, skall den regionala miljöcentralen göra anmälan till den som för lagfarts- och inteckningsregistret med uppgift om det nya markbeloppet av statens fordran, om kostnaderna har blivit betydligt större än vad som beräknats i kostnadsförslaget.

Anmälan som avses i 1 och 2 mom. görs dock inte, om kapitalet av statens fordran utgör ett sådant belopp att det enligt 20 kap. 2 § 3 mom. jordabalken inte får inskrivas som en lagstadgad panträtt.

När det statliga lånet helt har återbetalats eller fastigheten annars befriats från pantansvar skall den myndighet som anges i förordning göra anmälan om detta till den som för lagfarts- och inteckningsregistret för införande av anteckning om befrielse från pantansvar.

18 §

Återkrav av understöd och uppsägning av lån

Understöd som beviljats med stöd av denna lag återkrävs delvis eller helt, om

1) understödet har beviljats på väsentligt felaktiga grunder eller

2) mottagaren av understödet har lämnat sådana felaktiga uppgifter som väsentligt inverkat på beviljandet eller betalningen av understöd eller har annars förfarit svikligt.

Understödet kan återkrävas delvis eller helt även i ett fall då understödstagaren underlåtit att iaktta de villkor som uppställts i understödsbeslutet eller om arbetet inte slutförts.

Sedan 15 år förflutit från beslutet om beviljande av understöd får det inte bestämmas att understödet skall återkrävas.

Lån som beviljats med stöd av denna lag kan helt eller delvis sägas upp till omedelbar återbetalning, om

1) lånet har beviljats på väsentligt felakti-

ga grunder,

2) låntagaren har hemlighållit omständigheter som väsentligt inverkar på beviljandet av lån eller har lämnat felaktiga uppgifter i dessa frågor,

3) betalningen av ränta eller amortering fördröjs mer än 30 dagar från uppberdsdagen,

4) underhållsskyldigheten eller någon annan skyldighet som åligger den dikande försummas eller

5) låntagaren har underlåtit att iaktta andra villkor som uppställts i lånebeslutet.

I denna paragraf avsett beslut om återkrav av understöd eller uppsägning av lån fattas av landsbygdsnäringsdistriktet.

19 §

Uppsägnings- och dröjsmålsräntor

Om uppsägningsränta för understöd och lån som det bestämts att skall återbetalas samt om ränta på fördröjd betalningsrat bestäms genom förordning.

20 §

Tvångsindrivning

Uppsagda lån, till betalning förfallna annuiteter samt understöd som det bestämts att skall återbetalas får indrivas genom utsökning utan dom eller beslut i den ordning som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961). Ett understöd eller ett lån som med stöd av denna lag skall återkrävas till staten får indrivas genom utsökning i nämnd ordning utan hinder av eventuellt ändringssökande. Besvärsinstansen kan likväl förbjuda utsökning eller bestämma att den skall avbrytas.

21 §

Skattefrihet och utmättningsförbud för understöd

Understöd som med stöd av denna lag beviljats av statsmedel är skattefria för mottagaren.

Understöd som beviljats med stöd av denna lag får inte utmätas för betalning av understödstagarens andra skulder.

22 §

Åtgärder på en omyndigs vägnar

En förmyndare får utan tillstånd av förmyndarnämnden eller av domstol på en omyndigs vägnar ta lån som avses i denna lag och för vilket den omyndiges fastighet utgör pant.

23 §

Verkställighetsmyndigheter

Verkställigheten av denna lag sköts av vederbörande ministerium, landsbygdsnäringsdistrikten, de regionala miljöcentralerna samt jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral enligt vad som bestäms i denna lag och i förordning.

24 §

Finansieringsbeslut

Landsbygdsnäringsdistriktet beslutar om beviljande av understöd för delägararbete samt om beviljande av understöd och lån för genomförande av ett projekt som statsarbete. Finansieringsbeslutet skall delges den regionala miljöcentralen samt kommunens miljövärdmyndighet.

25 §

Tillsyn

Landsbygdsnäringsdistrikten övervakar genomförandet och underhållet av delägararbeten samt iakttagandet av de finansieringsvillkor som gäller dem. De regionala miljöcentralerna övervakar underhållet av statsarbeten och iakttagandet av de finansieringsvillkor som gäller dem.

Vederbörande ministerium och landsbygdsnäringsdistrikten har rätt att låta personer som de befullmäktigat kontrollera användningen av understöden. Understödstagaren är skyldig att för dem visa upp alla räkenskapsböcker och andra handlingar som behövs samt att även annars biträda vid kontrollen.

Närmare bestämmelser om tillsyn utfärdas genom förordning.

26 §

Delgivning

Landsbygdsnäringsdistriktets beslut om beviljande av stöd som avses i denna lag kan delges sökanden per post. Delgivningen anses i detta fall, om inte något annat visas, ha skett på den sjunde dagen efter att beslutet under den adress som sökanden uppgett har lämnats för postbefordran. I övrigt iaktas vad som bestäms i lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966).

27 §

Ändringssökande

I ett beslut som landsbygdsnäringsdistriktet meddelat i ett ärende som avses i denna lag får ändring sökas genom besvär hos landsbygdsnäringsnämnden i den ordning som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Besvärsskriften kan även tillställas landsbygdsnäringsdistriktet, som skall sända den jämte de handlingar som uppkommit i ärendet och sitt utlåtande om besvaren till besvärinstansen.

I landsbygdsnäringsnämndens beslut som avses i 1 mom. får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Om det är fråga om något annat än ett i 18 § i denna lag avsett ärende får ändring sökas endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Tillstånd kan beviljas endast om det med avseende på lagens tillämpning i andra liknande fall eller med hänsyn till en enhetlig rättstillämpning är av vikt att saken prövas av högsta förvaltningsdomstolen eller om det finns andra välgående skäl.

28 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning. Vederbörande ministerium meddelar vid behov föreskrifter och anvisningar om förfarandet för verkställigheten samt fastställer behövliga formulär för ansökningar och beslut.

29 §

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

Denna lag träder i kraft den 199 .

Genom denna lag upphävs lagen den 30 augusti 1963 om statens deltagande i kostnaderna för vissa jord- och vattenbyggnadsarbeten (433/1963) samt 2—4 § lagen den 26 juni 1970 om handhavandet av vissa vattenbyggnadsuppgifter (426/1970), av dessa lagrum 2 och 3 § sådana de lyder i lag 1317/1987.

Den lag och de paragrafer som nämns i 2 mom. tillämpas på sådana projekt som avses i dem och för vilka beslut om finansiering har fattats innan denna lag trädde i

kraft. De behövliga medel kan dock anvisas ur gårdsbrukets utvecklingsfonds medel. Lån och understöd som beviljats med stöd av de bestämmelser som nämns i 2 mom. återkrävs av länsstyrelsen om de har anvisats ur statsmedel, och av jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, om de anvisats ur gårdsbrukets utvecklingsfonds medel.

Likväl kan 14 § 2 mom. tillämpas även för att gårdsbruksenhetsvis återkräva sådana lån som beviljats med stöd av de lagar som avses i 2 mom., om en sakägare lämnar in en ansökan om detta jämte nödvändiga utredningar till den regionala miljöcentralen innan den sista betalningsraten enligt lagen om uppbörd i ett för allt av vissa fordringar (682/1966) har förfallit.

2.

Lag**om ändring av vattenlagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i vattenlagen av den 19 maj 1961 (264/1961) 6 kap. 11 § 1 och 2 mom. samt 16 och 32 §, 19 kap. 4 §, 5 § 1 mom., 5 a § 1 mom. samt 6 och 8 § samt 21 kap. 10 §,

av dessa lagrum 19 kap. 4 § sådan den lyder i lag 79/1995, 19 kap. 5 a § 1 mom. sådant det lyder i lag 453/1988, 19 kap. 6 § sådan den lyder i lag 467/1987 och 21 kap. 10 § sådan den lyder i lag 427/1970, samt

fogas till 6 kap. 3 § nya 3 och 4 mom., till 6 kap. 25 § nya 4—6 mom. samt till 19 kap. 1 §, sådan den lyder i nämnda lagar 427/1970 och 79/1995, ett nytt 3 mom. samt till 19 kap. 2 §, sådan den lyder i nämnda lag 467/1987, ett nytt 2 mom. som följer:

6 kap.

Dikning

3 §

Utän hinder av 1 och 2 mom. kan sakägarna sinsemellan avtala om att bilda eller utvidga ett våtmarksområde som minskar dikningskostnaderna eller främjar miljövården samt om eventuell ersättning för följderna av dessa åtgärder. Ett område som tillhör en samfällighets icke konstituerade delägarlag eller en del av ett sådant område kan genom beslut vid en dikningsförrättning bildas till våtmarksområde eller till en del av ett sådant område, om åtgärden inte medför nämnvärt men för användningen av området.

Om underhåll av ett samfällt dike bestäms särskilt i 32 § i detta kapitel.

11 §

I de fall då frågan om dikning enligt 10 § 1 eller 2 mom. i detta kapitel skall handläggas vid en dikningsförrättning skall vid förrättningen fastställas en dikningsplan jämte kostnadsförslag och längd över fördelningen av kostnaderna, dock med beaktande av vad nedan i detta kapitel bestäms om samfälld dikning.

En dikningsplan kan fastställas vid dikningsförrättningen även i andra fall än sådana som avses i 1 mom., om sakens beskaf-

fenhet eller omfattning skall anses kräva en plan.

16 §

Såsom nytta av dikning anses ökningen av markens bruksvärde för det ändamål för vilket marken används eller för vilket den med beaktande av omständigheterna närmast kan användas.

25 §

Har dikningsbolag inte bildats med stöd av 1 eller 3 mom., skall för underhållet av ett dike bildas ett dikningsbolag, om den samfällda dikningen medför nytta för minst fem.

Om dikningsbolagets verksamhet har upphört, kan en delägare eller vederbörande tillsynsmyndighet sammankalla bolagets delägare till ett sammanträde för att besluta om att tillsätta en eller flera sysslomän som skall sköta bolagets underhålls- och andra förpliktelser. Därvid skall i tillämpliga delar iaktas vad som i denna lag bestäms om dikningsbolag och dess sysslomän.

Vad som bestäms ovan i denna paragraf gäller även ett sådant för en dikning ansvarigt bolag som har bildats enligt de bestämmelser som gällde innan denna lag trädde i kraft.

32 §

Nyttohavarna skall underhålla ett samfällt dike så att det inte har skadliga eller menliga följder som kränker någon allmän eller enskild fördel. Nyttohavarna deltar i underhållskostnaderna enligt samma grunder som i dikningskostnaderna, om inte särskilda skäl kräver att kostnaderna fördelas på något annat sätt. Blir ett samfällt dike onyttigt för någon till följd av att ett nytt dike upptagits eller förhållandena annars ändrats, skall han befrias från att delta i underhållskostnaderna.

Har ett dikningsbolag bildats för skötseln av ärenden som beror på dikning, skall bolaget sörja för underhållet av diket på det sätt som bestäms i 1 mom.

19 kap.

Dikningsförrättning

1 §

Om en dikningsplan skall fastställas vid dikningsförrättningen och sökanden inte har framlagt någon sådan i sin ansökan eller vid det begynnelsesammanträde som avses i 4 § i detta kapitel och sökanden eller någon annan nyttohavare inte heller utnyttjar möjligheten att inlämna en dikningsplan inom en sådan skälig tid som utsatts vid begynnelsesammanträdet, skall förrättningsingenjören sörja för att en dikningsplan uppgörs.

2 §

Om en dikningsplan skall behandlas vid dikningsförrättningen, skall förrättningsmännen innan planen fastställs göra sådana ändringar i och tillägg till den som med beaktande av vattenlagen är nödvändiga.

4 §

Ett begynnelsesammanträde skall hållas vid en sådan dikningsförrättning vid vilken en dikningsplan skall fastställas, om inte annat följer av 8 § i detta kapitel. Till sammanträdet skall förrättningsingenjören kalla dem vilkas rätt eller fördel dikningsärendet kan angå. Hålls en dikningsförrättning av skäl som nämns i 6 kap. 10 § 1 mom. 1 eller 2 punkten eller gäller den ett

tämligen vidsträckt område, skall förrättningsingenjören bereda den regionala miljöcentralen, landsbygdsnäringsdistriktet såsom fiskerihushållningsmyndighet och kommunens miljöförvaltningsmyndighet tillfälle att vid sammanträdet yttra sig i frågan. Sammanträdet skall hållas i närheten av det område som skall dikas, och det kan fortsättas på skilda ställen och olika dagar.

5 §

Finner förrättningsingenjören vid behandlingen av dikningsplanen att vattenståndsreglering behövs för förverkligande av ett sådant torrlägningsprojekt som skall verkställas såsom dikning, eller är det fråga om sådan dikning eller åtgärd i samband därmed, till vilken enligt 6 kap. 2 § 1 och 2 mom. tillstånd skall utverkas av vattendomstolen, skall förrättningsingenjören underrätta den som ansökt om förrättningen och uppmana denne att, om han vill att dikningsförrättningen skall fortsättas, ansöka om tillstånd till detta av vattendomstolen. Tillståndsansökningen skall åtföljas av förrättningsmännens förslag till plan till den del som saken hänskjuts till vattendomstolen för avgörande samt, då det är fråga om vattenståndsreglering, en utredning om att de som har nytta därav understöder företaget på det sätt som bestäms i 7 kap. 3 §.

5 a §

Kan en ägoreglering som avses i lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt (451/88) bli aktuell i samband med samfällad dikning, skall förrättningsmännen vid dikningsförrättningen till lantmäteribråns sända sitt preliminära förslag till dikningsplan.

6 §

När förrättningsmännens förslag till dikningsplan är färdigt, skall på platsen hållas ett slutsammanträde för förrättningen. Med motsvarande tillämpning av 4 § skall de parter och myndigheter som avses i den nämnda paragrafen beredas tillfälle att vid slutsammanträdet framställa de påminnelser samt yrkanden och utredningar som de finner påkallade.

8 §

Behöver en dikningsplan inte fastställas vid dikningsförrättningen, skall där hållas ett förrättningsammansammanträde. På samma sätt skall förfaras, om en ansökan om dikningsförrättning innehåller en lämplig plan som är avsedd att fastställas och det inte är fråga om dikning som avses i 6 kap. 10 § 1 mom. 1 eller 2 punkten. Sammanträdet skall hållas i närheten av det område som skall dikas och det kan fortsättas på skilda platser och olika dagar. I övrigt gäller om förrättningsammansammanträdet vad som i 6 och 7 § i detta kapitel bestäms om slutsammansammanträde.

21 kap.

Särskilda stadganden

10 §

Vid en dikningsförrättning skall sökanden betala de kostnader som föranleds av hållande av sammanträden, däri inberäknade arvordena till gode män och hjälpmanskap. Dagtraktamente och resekostnadsersättning till förrättningsingenjören och en sakkunnig som avses i 19 kap. 1 § 1 mom. betalas dock av statsmedel. Om sökanden har överlåtit åt förrättningsingenjören att uppgöra en dikningsplan eller om den plan som sökanden

eller någon annan nyttohavare framlagt måste kompletteras i betydande grad, skall sökanden även betala de kostnader som detta åsamkar staten i enlighet med vad i dikningsärende behörigt ministerium med iakttagande av principerna i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) bestämmer närmare.

Kostnaderna för hanläggning av ärende i kommunens miljöförvaltningsmyndighet och för myndighetens övriga verksamhet skall erläggas ur kommunens medel.

Det beslut som fattas vid dikningsförrättningen skall åtföljas av förrättningsingenjörens beräkning av kostnaderna och av hur de ersätts staten.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Om dikningsarbetet har inletts innan denna lag har trätt i kraft, tillämpas i fråga om skyldigheten att bilda ett dikningsbolag de bestämmelser som gällde innan denna lag trädde i kraft.

Har förordnandet för en dikningsförrättning utfärdats innan denna lag har trätt i kraft, skall i fråga om skyldigheten att betala de kostnader som dikningsförrättningen föranleder tillämpas de bestämmelser som gällde innan denna lag trädde i kraft.

Helsingfors den 7 maj 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Jord- och skogsbruksminister *Kalevi Hemilä*

2.

Lag**om ändring av vattenlagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i vattenlagen av den 19 maj 1961 (264/1961) 6 kap. 11 § 1 och 2 mom. samt 16 och 32 §, 19 kap. 4 §, 5 § 1 mom., 5 a § 1 mom. samt 6 och 8 § samt 21 kap. 10 §, av dessa lagrum 19 kap. 4 § sådan den lyder i lag 79/1995, 19 kap. 5 a § 1 mom. sådant det lyder i lag 453/1988, 19 kap. 6 § sådan den lyder i lag 467/1987 och 21 kap. 10 § sådan den lyder i lag 427/1970, samt
fogas till 6 kap. 3 § nya 3 och 4 mom., till 6 kap. 25 § nya 4—6 mom. samt till 19 kap. 1 §, sådan den lyder i nämnda lagar 427/1970 och 79/1995, ett nytt 3 mom. samt till 19 kap. 2 §, sådan den lyder i nämnda lag 467/1987, ett nytt 2 mom., som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

6 kap.

Dikning

3 §

Utan hinder av 1 och 2 mom. kan sakägarna sinsemellan avtala om att bilda eller utvidga ett våtmarksområde som minskar dikningskostnaderna eller främjar miljövården samt om eventuell ersättning för följderna av dessa åtgärder. Ett område som tillhör en samfällighets icke konstituerade delägarlag eller en del av ett sådant område kan genom beslut vid en dikningsförrättning bildas till våtmarksområde eller till en del av ett sådant område, om åtgärden inte medför nämnvärt men för användningen av området. Om underhåll av ett samfällt dike bestäms särskilt i 32 § i detta kapitel.

11 §

I de fall, i vilka frågan om dikning enligt 10 § 1 eller 2 mom. detta kapitel bör handläggas vid dikningsförrättning, skall vid för-

11 §

I de fall då frågan om dikning enligt 10 § 1 eller 2 mom. i detta kapitel skall handläggas vid en dikningsförrättning skall vid

Gällande lydelse

rättningen *uppgöras* och fastställas dikningsplan jämte kostnadsförslag och längd över fördelningen av kostnaderna, dock med beaktande av vad nedan i detta kapitel om samfällad dikning stadgas.

Dikningsplan *må uppgöras* och fastställas även i andra fall än i 1 mom. avses, såframt sakens beskaffenhet eller omfattning prövas påkalla planen.

16 §

Såsom nytta av dikning anses den ökning markens värde undergår till följd av att markens avkastningsförmåga därigenom ökas även med beaktande av möjligheten att nyttja området på ett mera inbringande sätt än tidigare.

I fråga om mark, som använts eller uppenbarligen kan användas till byggnadsplats, väg- eller upplagsområde eller för annat sådant särskilt ändamål, skall såsom nytta anses ökningen av markens bruksvärde.

25 §

Föreslagen lydelse

förrättningen fastställas *en* dikningsplan jämte kostnadsförslag och längd över fördelningen av kostnaderna, dock med beaktande av vad nedan i detta kapitel bestäms om samfällad dikning.

En dikningsplan kan fastställas *vid dikningsförrättningen* även i andra fall än *sådana* som avses i 1 mom., om sakens beskaffenhet eller omfattning *skall anses kräva en plan.*

16 §

Såsom nytta av dikning anses *ökningen av markens bruksvärde för det ändamål för vilket marken används eller för vilket den med beaktande av omständigheterna närmast kan användas.*

Har dikningsbolag inte bildats med stöd av 1 eller 3 mom., skall för underhållet av ett dike bildas ett dikningsbolag, om den samfällda dikningen medför nytta för minst fem.

Om dikningsbolagets verksamhet har upphört, kan en delägare eller vederbörande tillsynsmyndighet sammankalla bolagets delägare till ett sammanträde för att besluta om att tillsätta en eller flera sysslomän som skall sköta bolagets underhålls- och andra förpliktelser. Därvid skall i tillämpliga delar iakttas vad som i denna lag bestäms om dikningsbolag och dess sysslomän.

Vad som bestäms ovan i denna paragraf gäller även ett sådant för en dikning ansvarigt bolag som har bildats enligt de bestämmelser som gällde innan denna lag trädde i kraft.

32 §

Samfällt dike skall av nyttohavarna underhållas, ifall någon, vars fördel saken rör,

32 §

Nyttohavarna skall underhålla ett samfällt dike så att det inte har skadliga eller menli-

Gällande lydelse

det yrkar. I kostnaderna för underhållet taga nyttohavarna del enligt samma grunder som i dikningskostnaderna, såframt särskilda skäl ej betinga annan fördelning av kostnaderna. Blir samfällt dike till följd av att nytt dike upptagits för någon onyttigt, skall han befrias från deltagande i underhållskostnaderna.

Har för dikningen bildats dikningsbolag, skall bolaget draga försorg om dikets underhåll. *Dikningsbolag må i enlighet med 25 § 3 mom. detta kapitel bildas även för underhåll av dike.*

Föreslagen lydelse

ga följer som kränker någon allmän eller enskild fördel. Nyttohavarna deltar i underhållskostnaderna enligt samma grunder som i dikningskostnaderna, om inte särskilda skäl kräver att kostnaderna fördelas på något annat sätt. Blir ett samfällt dike onyttigt för någon till följd av att ett nytt dike upptagits eller förhållandena annars ändrats, skall han befrias från att delta i underhållskostnaderna.

Har ett dikningsbolag bildats för skötseln av ärenden som beror på dikning, skall bolaget sörja för underhållet av diket på det sätt som bestäms i 1 mom.

19 kap.

Dikningsförrättning

1 §

Om en dikningsplan skall fastställas vid dikningsförrättningen och sökanden inte har framlagt någon sådan i sin ansökan eller vid det begynnelsesammanträde som avses i 4 § i detta kapitel och sökanden eller någon annan nyttohavare inte heller utnyttjar möjligheten att inlämna en dikningsplan inom en sådan skälig tid som utsatts vid begynnelsesammanträdet, skall förrättningsingenjören sörja för att en dikningsplan uppgörs.

2 §

Om en dikningsplan skall behandlas vid dikningsförrättningen, skall förrättningsmännen innan planen fastställs göra sådana ändringar i och tillägg till den som med beaktande av vattenlagen är nödvändiga.

4 §

Vid en dikningsförrättning skall, om dikningsplan därvid skall uppgöras, hållas begynnelsesammanträde. Till sammanträdet skall förrättningsingenjören kalla dem vilkas rätt eller fördel dikningsärendet kan angå. Hålls dikningsförrättning av skäl som nämns

4 §

Ett begynnelsesammanträde skall hållas vid en sådan dikningsförrättning vid vilken en dikningsplan skall fastställas, om inte annat följer av 8 § i detta kapitel. Till sammanträdet skall förrättningsingenjören kalla dem vilkas rätt eller fördel dikningsärendet

Gällande lydelse

i 6 kap. 10 § 1 eller 2 punkten eller gäller den ett tämligen vidsträckt område, skall förrättningsingenjören bereda den regionala miljöcentralen, lantbruksnäringsdistriktet såsom fiskerihushållningsmyndighet och miljövårdsnämnden tillfälle att vid sammanträdet yttra sig i frågan. Sammanträdet skall hållas i närheten av det område som skall dikas, och det kan fortsättas på skilda ställen och olika dagar.

5 §

Finner förrättningsingenjören, att för förverkligande av torrlägningsföretag, som skall verkställas såsom dikning, vattenståndsreglering erfordras, eller är fråga om sådan dikning eller åtgärd i samband därmed, till vilken enligt 6 kap. 2 § 1 och 2 mom. tillstånd skall utverkas av vattendomsstolen, äger förrättningsingenjören *om saken* underrätta den, som ansökt om förrättningen, och uppmana denne att, såframt han vill, att dikningsförrättningen skall fortsättas, ansöka om tillstånd härtill av vattendomsstolen. Tillståndsansökningen skall biläggas av förrättningsingenjören upprättad plan till den del saken hänskjutes till vattendomsstolen för avgörande samt, då fråga är om vattenståndsreglering, utredning därom, att de, som därav erhålla nytta, omfatta företaget på sätt i 7 kap. 3 § är stadgat.

5 a §

Kan en ägoreglering som avses i lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt (451/88) bli aktuell i samband med samfällad dikning, skall förrättningsmännen vid dikningsförrättningen *uppgöra en preliminär dikningsplan* och sända den till lantmäteribrån.

6 §

Då en dikningsplan uppgjorts, skall på platsen hållas slutsammanträde för förrättningen. Med motsvarande tillämpning av vad som stadgas i 4 § skall de parter och

Föreslagen lydelse

kan angå. Hålls en dikningsförrättning av skäl som nämns i 6 kap. 10 § 1 mom. 1 eller 2 punkten eller gäller den ett tämligen vidsträckt område, skall förrättningsingenjören bereda den regionala miljöcentralen, landsbygdsnäringsdistriktet såsom fiskerihushållningsmyndighet och kommunens miljövårdsmyndighet tillfälle att vid sammanträdet yttra sig i frågan. Sammanträdet skall hållas i närheten av det område som skall dikas, och det kan fortsättas på skilda ställen och olika dagar.

5 §

Finner förrättningsingenjören vid *behandlingen av dikningsplanen att vattenståndsreglering behövs* för förverkligande av ett sådant torrlägningsprojekt som skall verkställas såsom dikning, eller är det fråga om sådan dikning eller åtgärd i samband därmed, till vilken enligt 6 kap. 2 § 1 och 2 mom. tillstånd skall utverkas av vattendomsstolen, skall förrättningsingenjören underrätta den som ansökt om förrättningen och uppmana denne att, *om* han vill att dikningsförrättningen skall fortsättas, ansöka om tillstånd till detta av vattendomsstolen. Tillståndsansökningen skall *åtföljas av förrättningsmännens förslag till plan* till den del saken hänskjuts till vattendomsstolen för avgörande samt, då *det* är fråga om vattenståndsreglering, *en utredning om att de som har nytta därav understöder företaget på det sätt som* bestäms i 7 kap. 3 §.

5 a §

Kan en ägoreglering som avses i lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt (451/1988) bli aktuell i samband med samfällad dikning, skall förrättningsmännen vid dikningsförrättningen till lantmäteribrån *sända sitt preliminära förslag till dikningsplan*.

6 §

När *förrättningsmännens förslag till dikningsplan är färdigt*, skall på platsen hållas ett slutsammanträde för förrättningen. Med motsvarande tillämpning av 4 § skall de par-

Gällande lydelse

myndigheter som avses i paragrafen beredas tillfälle att vid slutsammanträdet framställa de påminnelser samt yrkanden och utredningar som de finner påkallade.

8 §

Skall ej vi dikningsförrättning uppgöras dikningsplan, skall därvid hållas förrättningssammanträde. Sammanträdet skall hållas i närheten av det område, som skall dikas, och må fortsättas på skilda platser och dagar. I övrigt gäller om förrättningssammanträde vad i 6 och 7 §§ detta kapitel om slutsammanträde är stadgat.

Föreslagen lydelse

ter och myndigheter som avses i *den nämnda* paragrafen beredas tillfälle att vid slutsammanträdet framställa de påminnelser samt yrkanden och utredningar som de finner påkallade.

8 §

Behöver en dikningsplan inte fastställas vid dikningsförrättningen, skall där hållas ett förrättningssammanträde. På samma sätt skall förfaras, om en ansökan om dikningsförrättning innehåller en lämplig plan som är avsedd att fastställas och det inte är fråga om dikning som avses i 6 kap. 10 § 1 mom. 1 eller 2 punkten. Sammanträdet skall hållas i närheten av det område som skall dikas och det kan fortsättas på skilda platser och olika dagar. I övrigt gäller om förrättningssammanträdet vad som i 6 och 7 § i detta kapitel bestäms om slutsammanträde.

21 kap.

Särskilda stadganden

10 §

Vid dikningsförrättning skall sökanden erlagga de kostnader, som föranledas av hållande av sammanträde, däri inberäknade arvodena åt gode män och hjälpmanskap. Förrättningsingenjörens och i 19 kap. 1 § 1 mom. avsedd sakkunnigs dagtraktamente och resekostnadsersättning utgå dock av statsmedel.

Kostnaderna för handläggning av ärende i vattennämnden och för nämndens övriga verksamhet skola erläggas ur kommunens medel.

10 §

Vid en dikningsförrättning skall sökanden betala kostnader som föranleds av hållande av sammanträden, däri inberäknade arvodena till gode män och hjälpmanskap. Dagtraktamente och resekostnadsersättning till förrättningsingenjören och en sakkunnig som avses i 19 kap. 1 § 1 mom. betalas dock av statsmedel. *Om sökanden har överlåtit åt förrättningsingenjören att uppgöra en dikningsplan eller om den plan som sökanden eller någon annan nyttohavare framlagt måste kompletteras i betydande grad, skall sökanden även betala de kostnader som detta åsamkar staten i enlighet med vad i dikningsärende behörigt ministerium med iakttagande av principerna i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/92) bestämmer närmare.*

Kostnaderna för handläggning av ärende i kommunens miljöförmyndighet och för myndighetens övriga verksamhet skall erläggas ur kommunens medel.

Det beslut som fattas vid dikningsförrättningen skall åtföljas av förrättningsingenjörens beräkning av kostnaderna och av hur

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

de ersätts staten.

Denna lag träder i kraft den _____ 199 .
Om dikningsarbetet har inletts innan denna lag har trätt i kraft, tillämpas i fråga om skyldigheten att bilda ett dikningsbolag de bestämmelser som gällde innan denna lag trädde i kraft.

Har förordnandet för en dikningsförrättning utfärdats innan denna lag har trätt i kraft, skall i fråga om skyldigheten att betala de kostnader som dikningsförrättningen föranleder tillämpas de bestämmelser som gällde innan denna lag trädde i kraft.